

**Bijlagen bij “Observerend leren bij spreekvaardigheid
Spaans in vwo 4: *Overzicht door focus*”**

Bijlagen Ontwerp& Onderzoek

Inhoudsopgave

	Pagina
Bijlage 1. Vragenlijst nulmeting	3
Bijlage 2. Leerdoelen lessenreeks	6
Bijlage 3. Leerdoelen, leeractiviteiten en werkvormen	7
Bijlage 4. Theoretische verantwoording per les	12
Bijlage 5. Hand-out en opdracht peer feedback geven	14
Bijlage 6. Spreekopdrachten 1, 2 en 3 en bijhorende observatieformulieren	16
Bijlage 7. Studiewijzer lessenreeks (definitief)	26
Bijlage 8. Logboek lessenreeks: sterke en zwakke punten	29
Bijlage 9. Transcriptie gesprek tussen leerlingen	36
Bijlage 10. Handleiding voor docenten per les (bij lessen van 45 minuten)	43
Bijlage 11. Beoordelingsformulier "Kwaliteit van mijn peer feedback"	52
Bijlage 12. Vragenlijst nameting	54
Bijlage 13. Afsluitende open vragenlijst	56
Bijlage 14. Vragen learnerreports voor observatoren 1, 2 en 3	57
Bijlage 15. Leerniveaus en leerstrategieën waarmee wordt gecategoriseerd	58
Bijlage 16. Verantwoording data-analyse per observator	60
Bijlage 17. Tabellen percentages per antwoordmogelijkheid	61
Bijlage 18. Tabellen analyse en categorisering	64
Bijlage 19. Antwoorden van de afsluitende open vragenlijst	78
Bijlage 20. Schematische weergave werkvorm	80
Bijlage 21. Interview Thomas en Geertje woensdag 4 december 2013	81

Bijlage 1. Vragenlijst nulmeting

Deze vragenlijst gaat over jouw opvattingen over spreekopdrachten bij Spaans. Hieronder staan 22 stellingen. Geef onder elke stelling aan in hoeverre die stelling voor jou wel of niet van toepassingen is. Let goed op dat je niet per ongeluk een stelling overslaat. Deze vragenlijst is anoniem. Succes met het invullen!

1. Ik wil Spaans leren spreken.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

2. Ik leer van de spreekopdrachten die we tot nu toe gedaan hebben.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

3. Ik weet waar een goede uitvoering van een spreekopdracht aan moet voldoen.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

4. Na spreekopdrachten weet ik precies wat ik wel en nog niet zo goed kan.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

5. Spreekopdrachten vind ik moeilijk.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

6. Ik weet na de spreekopdracht wat ik moet doen om het de volgende keer beter te doen.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

7. Tijdens het spreken vind ik het moeilijk in de gaten te houden of ik het goed doe of niet.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

8. Ik weet precies wat ik moet doen om een spreekopdracht goed voor te bereiden.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

9. Ik heb bij andere talen weleens mijn klasgenoten geobserveerd tijdens een spreekopdracht.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

10. Ik heb bij andere talen mijn klasgenoten wel eens feedback gegeven op hun spreken tijdens een spreekopdracht waar ik zelf ook aan meedeed.

O helemaal niet waar   O niet waar   O een beetje waar   O helemaal waar

11. Ik denk dat ik kan leren van het luisteren naar de uitvoering van spreekoefeningen van mijn klasgenoten.

O helemaal niet waar   O niet waar   O een beetje waar   O helemaal waar

12. Ik kan horen of het een goed gesprek of minder goed gesprek is.

O helemaal niet waar   O niet waar   O een beetje waar   O helemaal waar

13. Ik weet waarop ik moet letten tijdens het spreken om mijn klasgenoten feedback te geven.

O helemaal niet waar   O niet waar   O een beetje waar   O helemaal waar

14. Ik vind het lastig om te onderbouwen waarom het gesprek van mijn klasgenoten goed of minder goed is.

O helemaal niet waar   O niet waar   O een beetje waar   O helemaal waar

15. Ik heb genoeg kennis van het Spaans om mijn klasgenoten feedback te geven op hun spreken.

O helemaal niet waar   O niet waar   O een beetje waar   O helemaal waar

16. Ik kan fouten herkennen tijdens het spreken van mijn klasgenoten.

O helemaal niet waar   O niet waar   O een beetje waar   O helemaal waar

17. Ik vind het vervelend om mijn klasgenoten te wijzen op hun fouten.

O helemaal niet waar   O niet waar   O een beetje waar   O helemaal waar

18. Ik denk dat leerlingen van elkaar kunnen leren tijdens spreekopdrachten.

O helemaal niet waar   O niet waar   O een beetje waar   O helemaal waar

19. Ik kan uitleggen waarom het gesprek van mijn klasgenoten goed of minder goed is.

O helemaal niet waar   O niet waar   O een beetje waar   O helemaal waar

20. Ik denk dat alleen de docent nuttige feedback kan geven.

helemaal niet waar

niet waar

een beetje waar

helemaal

21. Luisteren naar je klasgenoten en hen feedback geven is leerzaam.

helemaal niet waar

niet waar

een beetje waar

helemaal

waar

Einde van de vragenlijst. Bedankt voor het invullen!

Bijlage 2. Leerdoelen lessenreeks

Overkoepelend leerdoel lessenreeks:

Leerlingen worden zich bewust van hoe observeren en peer feedback geven hun eigen leren ondersteunt.

Les 1: leerlingen zijn bekend met het concept (peer) feedback geven en de relevantie hiervan

- ✓ Leerlingen kunnen uitleggen wat het begrip feedback en peerfeedback inhoudt.
- ✓ Leerlingen kunnen uitleggen wat ze nodig hebben om peerfeedback te kunnen geven.
- ✓ Leerlingen kunnen een overzicht maken met de stappen en voorwaarden die horen bij feedback geven.

Les 2: leerlingen kunnen zich voorbereiden op observeren en vrij spreken.

- ✓ Leerlingen kunnen de observeeropdracht voorbereiden:
  - a. Leerlingen kunnen uitleggen waarom leerdoelen belangrijk zijn voor het observeren.
  - b. Leerlingen kunnen aan de hand van een beoordelingsformulier en leerdoelen die daarbij horen verwoorden waar een goede en minder goede uitvoering van de spreekoefening aan voldoet.
- ✓ Leerlingen kunnen uitleggen waar een goede voorbereiding van een vrije spreekopdracht aan voldoet en deze uitvoering in de praktijk brengen.

Les 3: door te oefenen ervaren leerlingen hoe het is om te observeren en peer feedback te geven en kunnen ze hun vaardigheden bijstellen en verfijnen.

- ✓ Leerlingen kunnen op basis van een beoordelingsformulier en leerdoelen het niveau van hun klasgenoten evalueren.
- ✓ Leerlingen kunnen hun klasgenoten van voorbeelden voorzien om deze beoordeling te onderbouwen.
- ✓ Leerlingen kunnen hun klasgenoten uitleggen wat ze zouden kunnen doen om een hoger niveau te bewerkstelligen.
- ✓ Leerlingen kunnen verwoorden welke valkuilen ze tegenkomen bij het observeren en geven van peer feedback

Les 4: leerlingen kunnen door herhalen van de werkvorm hun vaardigheden verfijnen en bijstellen en worden zich bewust van hoe observeren hun eigen leren kan ondersteunen.

- ✓ Leerlingen worden zich bewust van eigen kunnen op het gebied van observeren en peer feedback geven.
- ✓ Leerlingen worden zich bewust van hoe observeren hen kan helpen bij hun eigen uitvoering.

Les 5: leerlingen kunnen door herhalen van de werkvorm hun vaardigheden verfijnen en bijstellen en worden zich bewust van hoe observeren hun eigen leren kan ondersteunen.

- ✓ Leerlingen worden zich bewust van eigen kunnen op het gebied van observeren en peer feedback geven.
- ✓ Leerlingen worden zich bewust van hoe observeren hen kan helpen bij hun eigen uitvoering.

Bijlage 3. Leerdoelen, leeractiviteiten en werkvormen

Les 1

Leerdoel	Leeractiviteit	Werkvorm
✓ Leerlingen kunnen uitleggen wat (peer) feedback is en waarom feedback belangrijk is voor leren spreken.	Voorkennis activeren en verbinden aan nieuwe kennis: verbanden leggen tussen de concepten.	Klassengesprek (activeren door middel van vragen stellen).
✓ Leerlingen kunnen uitleggen welke kennis ze nodig hebben om peerfeedback te kunnen geven.	Redeneren: ze weten wat feedback is, maar wat moet je weten om feedback te kunnen geven?	Klassengesprek Samenvatting klassengesprek d.m.v. hand-out feedback (bijlage 4)
✓ Leerlingen kunnen een overzicht maken met de stappen en voorwaarden die horen bij peer feedback geven.	Analyseren Evalueren	Opdracht peer feedback geven: check in duo's (bijlage 4)

Les 2

Leerdoel	Leeractiviteit	Werkvorm
<p>✓ Leerlingen kunnen de observeeropdracht voorbereiden:</p> <ol style="list-style-type: none"> Leerlingen kunnen uitleggen dat leerdoelen essentieel zijn om te kunnen observeren en peer feedback te geven. Leerlingen kunnen aan de hand van een beoordelingsformulier op basis van leerdoelen benoemen waar een goede en minder goede uitvoering van de spreekoefening aan voldoet. 	<ol style="list-style-type: none"> Voorkennis activeren stappen bij peer feedback geven. Verband leggen met observeren: wat moet je eerst weten om te kunnen observeren? Analyseren 	<ol style="list-style-type: none"> Klassengesprek Opdracht: hoe ziet een goed en minder goede uitvoering eruit? Voorbeelden. Leerlingen maken zelf rubrics bij het gestelde leerdoel bij de spreekopdracht in tweetallen. Daarna eigen product vergelijken met die van de docent: analyseren verschillen en overeenkomsten (zie bijlage).
<p>✓ Leerlingen kunnen een vrije spreekopdracht voorbereiden:</p> <ol style="list-style-type: none"> Focussen op leerdoelen Uitwerking: wat schrijf je wel en niet op? Wat mag je er wel/niet bijhouden? Inhoudelijk voorbereiden 	<p>Herhalen</p>	<ol style="list-style-type: none"> Klassengesprek: herhalen van inhoudelijke kennis die nodig is om spreekopdracht uit te voeren. Uitleg over vrije spreekopdrachten: niet uitschrijven wat je precies gaat zeggen Leerlingen maken mindmap voor rol A en B (zie bijlage 5 voor de bijhorende spreekopdracht 1 en mindmap)

Les 3.

Leerdoel	Leeractiviteit	Werkvorm
<p>✓ Leerlingen kunnen op basis van een beoordelingsformulier en leerdoelen het niveau van hun klasgenoten <u>evalueren</u>.</p>	<p>Tijdens het observeren: analyseren en evalueren Na de werkvorm: reflecteren</p>	<p>In drietallen spreekopdracht uitvoeren: twee sprekers, één observator die peer feedback geeft, steeds doordraaien.</p> <p>Invullen learnerreport sprekers:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wat ging goed? 2. Wat ging minder goed? 3. Welke tip heb je gekregen om het de volgende keer beter te doen? <p>Op deze manier wordt de observator gedwongen effectieve peer feedback te geven.</p> <p>In een klassengesprek wordt geëvalueerd wat leerlingen moeilijk vonden bij het peer feedback geven.</p>
<p>✓ Leerlingen kunnen <u>hun klasgenoten van voorbeelden voorzien</u> om deze beoordeling te onderbouwen.</p>	<p>Idem</p>	<p>Idem</p>
<p>✓ Leerlingen kunnen hun klasgenoten <u>uitleggen</u> wat ze zouden kunnen doen om een hoger niveau te bewerkstelligen.</p>	<p>Idem</p>	<p>Idem</p>
<p>✓ Leerlingen kunnen verwoorden welke valkuilen ze tegenkomen bij het observeren en geven van peer feedback</p>	<p>Evalueren</p>	<p>Leerlingen noemen per groepje een tip en een top als het gaat om observeren van peer feedback geven</p>

Les 4.

Leerdoel	Leeractiviteit	Werkvorm
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Leerlingen worden zich bewust van eigen kunnen op het gebied van observeren en peer feedback geven. ✓ Leerlingen worden zich bewust van hoe observeren hen kan helpen bij hun eigen uitvoering.	Tijdens het observeren en peer feedback geven: analyseren, evalueren en consolideren.	Herhalen van de werkvorm in dezelfde drietallen.

Les 5.

Leerdoel	Leeractiviteit	Werkvorm
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Leerlingen worden zich bewust van eigen kunnen op het gebied van observeren en peer feedback geven. ✓ Leerlingen worden zich bewust van hoe observeren hen kan helpen bij hun eigen uitvoering.	Tijdens het observeren en peer feedback geven: analyseren, evalueren consolideren. Na de werkvorm: reflecteren	Herhalen van de werkvorm in dezelfde drietallen.

Bijlage 4. Theoretische verantwoording per les

Les 1

In deze les wordt begonnen met het proces van *scaffolding* om leerlingen te trainen in observeren en peer feedback geven. Om het eerste leerdoel te realiseren wordt het klassengesprek ingezet. Door middel van dialoog tussen docent en leerlingen en leerlingen onderling wordt de leerling geactiveerd (Ebbens&Ettehoven, 2009) en wordt voorkennis geactiveerd over de centrale thema's van de lessenreeks: feedback, peer feedback en spreekvaardigheid. Dit is bedoeld om leerlingen hun aandacht te laten richten op het belang van feedback voor het leren spreken en dient als kapstok voor het leren. Leerlingen zien zo ook het nut in van de werkvorm die ze in de lessenreeks gaan uitvoeren; een belangrijk aspect van de motivatie van de leerling om deel te nemen aan de leeractiviteiten (Ebbens&Ettehoven, 2009).

Het tweede leerdoel gaat al dieper in op het hoe van peer feedback geven. Leerlingen moeten zelf gaan nadenken over wat je eerst moet weten wil je überhaupt peer feedback kunnen geven. Door middel van vragen stellen activeert de docent de leerlingen hierover na te denken (Ebbens&Ettehoven, 2009). De leerling analyseert welke kennis ze nodig hebben. Naderhand pakt de leerling zijn hand-out erbij die overzicht biedt op wat in het klassengesprek is besproken (zie bijlage 4).

Bij de opdracht om de leerlingen inzicht te geven in hoe peer feedback eruit zou moeten zien wordt *modeling* ingezet (Min, 2006). Leerlingen moeten het beste voorbeeld kiezen uit vier voorbeelden van peer feedback. Ook moeten ze onderbouwen waarom dat voorbeeld het beste is.

Les 2

In deze les wordt verder gegaan met *scaffolding*; de leerlingen maken de overstap van kenmerken van (peer) feedback naar het observeren zelf. De aandachtsrichter is het klassengesprek; voorkennis over (peer) feedback wordt opgehaald en door middel van vragen stellen wordt leerling geactiveerd de voorkennis te verbinden aan nieuwe kennis (Ebbens&Ettehoven, 2009), namelijk over wat nodig is om te kunnen observeren: richten op leerdoelen en kennis van hoe een goede en minder goede uitvoering eruit kan zien. Het niveau van de vragen wordt opgebouwd van onthouden naar integreren (Ebbens&Ettehoven, 2009):

1. Waarom was feedback ook alweer belangrijk? En hoe geef je peer feedback?
2. Als je peer feedback moet gaan geven, wat zou je voor je gaat observeren al moeten weten om dit te kunnen?
3. Hoe zou je je dan gaan voorbereiden op het observeren?

In de aansluitende opdracht gaan leerlingen hun kennis creatief toepassen. Leerlingen vullen zelf *rubrics* in bij één leerdoel van spreekopdracht 1, om actief inzicht te krijgen in goede en minder goede aspecten van de uitvoering. Daarna reflecteren leerlingen op hun eigen werk door hun product met dat van de docent te vergelijken. De docent controleert naderhand kort welke verschillen leerlingen zien tussen hun eigen werk en dat van de docent.

Om leerlingen voor te bereiden op vrij spreken wordt directe instructie ingezet (Ebbens&Ettehoven, 2009). De docent legt klassikaal uit wat vrij spreken is (van te voren niet weten wat er zal worden gezegd) en hoe je je daarop kunt voorbereiden: richten op leerdoelen, bepalen welke concrete kennis nodig is om die leerdoelen te bereiken en een "spiekbrieftje" (in het geval van spreekopdracht 1 maken leerlingen een mindmap om de benodigde kennis te structureren) maken met steekwoorden. Vervolgens worden leerlingen geïnstrueerd over de oefening en gaan leerlingen zelfstandig aan het werk om de eerste spreekopdracht voor te bereiden om te oefenen (Ebbens&Ettehoven, 2009). De docent loopt rond om leerlingen te begeleiden en vragen te beantwoorden. De docent bekijkt per individu of is overgekomen hoe je een spreekopdracht voorbereid (Ebbens&Ettehoven, 2009). De volgende twee spreekopdrachten van de lessenreeks moeten leerlingen zonder hulp van de docent kunnen voorbereiden.

Er is gekozen voor vrije spreekopdrachten om communicatieve vaardigheden te trainen; leerlingen moeten leren luisteren naar en reageren op de ander wat de basis vormt van communicatie. Op deze manier worden leerlingen gestimuleerd om zich tijdens het spreken vooral te richten op de inhoud in plaats van de vorm (Kwakernaak, 2009). Omdat deze erg veel cognitieve belasting met zich meebrengt mogen leerlingen een spiekbriefje maken.

Les 3

De hoofdwervorm wordt voor het eerst uitgevoerd. Bij de hoofdwervorm staat *modeling* centraal: er wordt verwacht dat leerlingen door peerobservatie worden geholpen bij hun eigen uitvoering. Het maakt natuurlijk verschil of de uitvoering goed of minder goed is. In beide gevallen zit leerrendement: bewustwording van kwaliteiten en valkuilen. De hoofdwervorm bevat de meeste voorwaarden voor observerend leren genoemd door Bandura (1986): leerdoelen worden gebruikt om de aandacht te richten, het moeten geven van peer feedback resulteert in vasthoudendheid, en het zelf uitvoeren van de spreekopdracht resulteert in het omzetten van kennis naar productie.

Leerlingen gaan nu oefenen met de kennis/vaardigheden die ze hebben opgedaan in de eerste twee lessen (Ebbens& Ettekoven, 2009). Leerlingen hebben een paar weken geleden voor de nulmeting de werkvorm al een keer uitgevoerd, dus is de werkvorm niet helemaal nieuw. Ook weten leerlingen van te voren dat in deze les de werkvorm wordt uitgevoerd (studiewijzer en in les 1 is de planning uitgelegd). Als leerlingen binnenkomen, staat de groepsindeling op de PowerPoint en de tafels staan al klaar. Leerlingen gaan in de juiste formatie klaarzitten.

Instructie (Ebbens&Ettekoven, 2009):

1. Kort herhalen wat ze moeten doen.
2. Op welke manier pak je het aan: docent activeert voorkennis over peer feedback geven.
3. Hulpmiddelen laten klaarleggen.
4. Tijdsbestek: nog niet van toepassing, want de docent zelf weet nog niet hoe lang leerlingen nodig hebben. De richtlijn per ronde is 10 minuten.
5. Uitkomsten: leerlingen leveren de beoordelingsformulieren in bij de docent aan het einde van de les en gesprekken worden opgenomen.
6. Als de leerlingen klaar zijn wordt klassikaal geëvalueerd op de werkvorm: ieder groepje geeft een tip en een top.

De laatste activiteit van de les is reflectie naar het model van directe instructie om vaardigheden bij te stellen en te verfijnen (Ebbens&Ettekoven, 2009). Om de docent en de leerlingen inzicht te geven in wat goed en minder goed gaat wordt aan het einde van de les klassikaal gereflecteerd door middel van een tip en een top wat betreft het observeren en peer feedback geven. De docent luistert thuis naar de opnames en verwerkt de observaties in de instructie van les 4.

Les 4 en 5

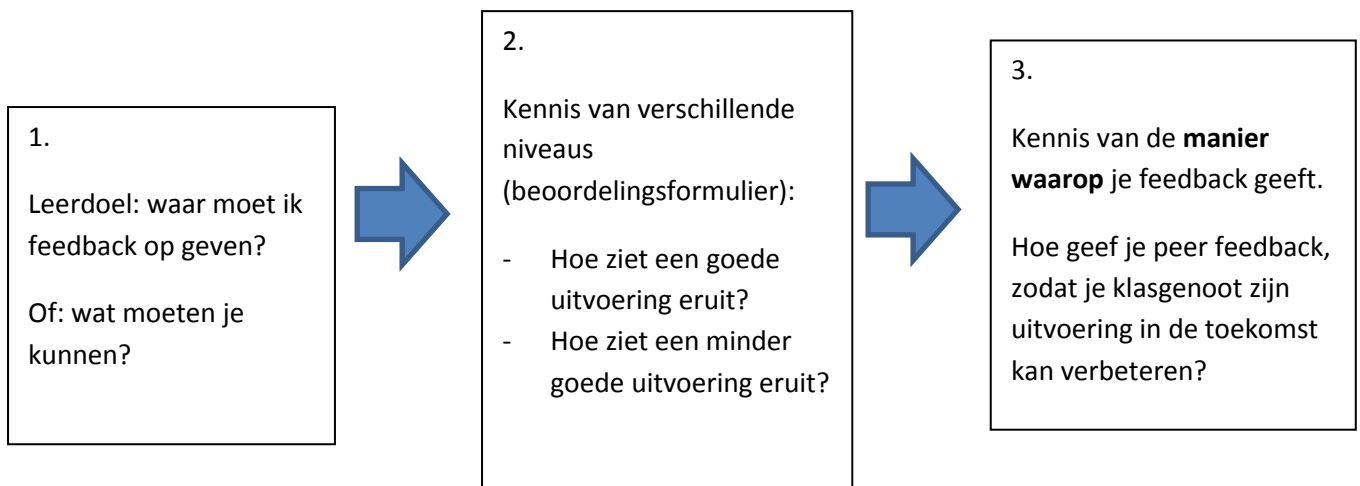
Leerlingen herhalen de werkvorm. Ze zijn bekend met de werkvorm dus de instructie hoeft niet meer worden gegeven als in de vorige les. De instructie bestaat nu uit een of meer aandachtspunten aan de hand van de reflectie aan het einde van de vorige les en de observaties van de docent (*scaffolding*). Op deze aandachtspunten moeten leerlingen zich richten tijdens het observeren en peer feedback geven. De docent checkt wel bij ieder groepje of ze aan de slag kunnen en worden eventuele problemen opgelost.

Aan het einde van les 5 vullen de leerlingen een vragenlijst in om te verwoorden wat de meerwaarde is van het observeren. Hier wordt alleen gefocust op het observeren, omdat observerend leren de hoofdactiviteit is. Peer feedback geven wordt beschouwd als een middel om goed te kunnen observeren.

Bijlage 5. Hand-outbij peer feedback geven

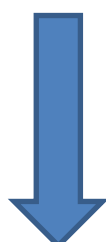
Overzicht feedback

A. Wat heb je nodig om feedback te kunnen geven?

B. Invullen na uitvoeren van opdracht "Feedback geven" (z.o.z.).

De stappen voor het feedback geven:

-
- 1.
  - 2.
  - 3.
  - 4.
  - 5.

De toon waarop je feedback geeft:

- a. ....
- b. ....

Opdracht peer feedback geven: wat is de manier waarop je feedback geeft?

1. Lees onderstaande voorbeelden. Welke is het beste? En waarom?
2. Analyseer jouw gekozen voorbeeld en vul onderstaand stappenplan in. Hoe begin je met feedback geven? Welke stappen zet je daarna? En waar eindig je mee?
3. Welke toon is prettig om feedback te krijgen denk je?

Voorbeeld 1:

“Je sprak wel vloeiend. Je Spaans was ook wel goed. Je wist af en toe een woord niet, maar over het algemeen was het goed.”

Voorbeeld 2:

“Het was niet zo goed. Je wist steeds niet wat je moest zeggen. Daardoor liep het gesprek steeds vast en kon de ander zijn verhaal helemaal niet doen.”

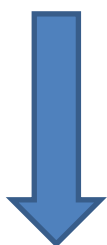
Voorbeeld 3:

“Ik vond dat je het supergoed deed, want ik weet hoe moeilijk het is om te spreken. Ik zag dat je af en toe wel een woord niet meteen wist, bijvoorbeeld hoe je “ik wil” ook alweer zei. Toen zei je het gewoon even in het Nederlands, maar je ging meteen weet door in het Spaans. Af en toe een woord vergeten maakt helemaal niet uit joh. Dat komt vanzelf wel goed. Gewoon zo door blijven gaan.”

Voorbeeld 4:

“Wat ik goed vond aan het gesprek was dat je je best deed om inhoudelijk goed te reageren. Bijvoorbeeld toen Anne vroeg waarom je winkelen leuk vindt, kwam je met het antwoord: “Ik hou van mode.” Je gaf hier echt een goede reden vind ik. Wat beter zou kunnen is het aantal stilletjes dat je liet vallen. Ik zag dat je vaak langer moest nadenken en daardoor kwam het gesprek wat stroef over. Misschien kun je voor de volgende keer wat zinnestjes opschrijven die je kunt gebruiken om de stilletjes een beetje op te vullen of om hulp te vragen als je het even niet weet”.

Stappenplan. De manier waarop je feedback geeft:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Bijlage 6. Spreekopdrachten 1, 2 en 3 en bijhorende observatieformulieren

Spreekopdracht 1. Hacer preguntas

Je bent op uitwisseling in Spanje en je hebt net kennis gemaakt met Raúl, je uitwisselingspartner, en zijn familie. Er staat meteen -naar goed Spaans gebruik- een uitgebreide middaglunch klaar. Tijdens het eten raken Raúl en jij met elkaar in gesprek over de reis, over jullie familie, over school en over Nederland. Na het eten laat Raúl jou het huis zien. Zijn slaapkamer hangt vol met basketbalposters en er staan tig dvd's in zijn kast. Niet vreemd dus dat jij hem hier allerlei vragen over stelt...

Hieronder staat een voorbeeld van hoe het gesprek zou kunnen beginnen. A = tú. B = Raúl

Het is de bedoeling dat, net als hoe een gesprek in het echt verloopt, je vragen stelt die aansluiten bij het antwoord van je gesprekspartner. Je moet dus **doorvragen**. Let op: je mag het ook over je eigen hobby's hebben, basketbal en films is alleen maar een voorbeeld.

Voorbeeld:

A: ¿Qué aficiones tienes?/¿Qué te gusta hacer en tu tiempo libre?

B: Me gusta hacer deporte, ver películas y salir con mis amigos.

A: ¿Qué deportes te gustan?/¿Cuál es tu película preferida/favorita?

B: Me gusta mucho jugar al baloncesto/Me encanta la película "Los Juegos del Hambre".

Doorvraagvragen kun je niet 100% voorbereiden, omdat je nog niet weet welke antwoorden er gegeven gaan worden. Om toch ondersteuning te hebben tijdens het spreken maak je een mindmap: zie onder het kopje voorbereiding. Het gesprekje duurt maximaal 5 minuten.

Leerdoelen

Rol A:

1. Je kunt gericht doorvragen op antwoorden van je gesprekspartner. Met gericht doorvragen wordt bedoeld: een vraag stellen die aansluit op het antwoord van de ander waardoor je relevante extra informatie krijgt.
2. Je kunt verschillende vragende voornaamwoorden inzetten om informatie te verkrijgen.

Rol B:

1. Je kunt een antwoord geven dat aansluit bij de vraag.
2. Je kunt vragen om herhaling en/of verduidelijking als je de vraag niet meteen begrijpt.

Vorbereitung op het spreken: mag je erbij houden tijdens de opdracht

Rol A:

1. De startvraag heb je al. Voor de doorvraagvragen: zet de vragende voornaamwoorden die je zou kunnen gebruiken in het Spaans op in de mindmap op de volgende pagina. Je ziet daar ook een voorbeeld. Zet de startvraag in het midden.

Rol B:

1. Bedenk wat je allemaal kunt vertellen over je eigen hobby's: zet deze informatie in steekwoorden in de mindmap die je hebt gemaakt voor rol A.
2. Schrijf op hoe je om herhaling vraagt en hoe je vraagt om de betekenis van een woord.

Vorbereitung op observeren: waar moet je op letten?

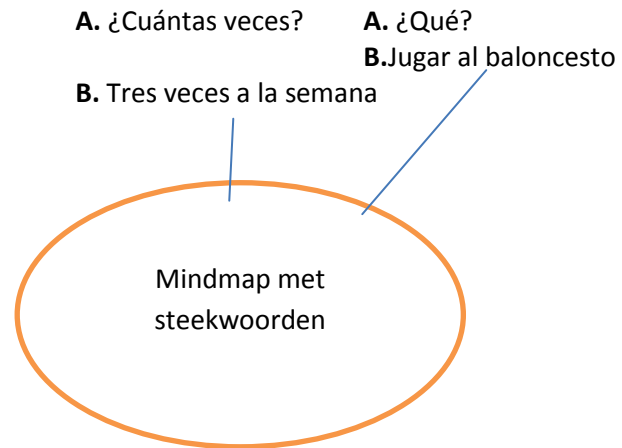
1. Bepaal op basis van het beoordelingsformulier de valkuilen bij deze spreekopdracht.
2. Bepaal op basis van het beoordelingsformulier waar een goede uitvoering aan zou moeten voldoen.

Mindmap voorbereiding rol A en B

Hieronder zie je een voorbeeld van hoe je de mindmap in kan vullen. Vul de lege mindmap die onder het voorbeeld staat voor jezelf in. Gebruik zoveel mogelijk vragende voornaamwoorden. Ook bijvoorbeeld met voorzetsels gecombineerd: ¿Con quién?, ¿A qué hora?, ¿Por qué?

Voorbeeld

Beoordelingsformulier bij spreekopdracht 1

Voor Rol A. Naam spreker: .....

Leerdoelen	--	-	+	++
Gericht doorvragen om extra relevante informatie te krijgen van de ander (boodschap moet duidelijk zijn, fouten maken mag)	Stelt helemaal geen vragen: de spreker valt stil en het gesprek loopt vast.	Vraagt niet gericht door. Stelt wel vragen die losstaan van het antwoord om het gesprek gaande te houden.	Vraagt meestal gericht door, maar soms lukt het nog niet.	Vraagt de hele tijd gericht door. Komt zelf boven de 5 vragen uit.
Inzetten van verschillende vragende voornaamwoorden	Gebruikt maar 1-2 vrag.vnw. waardoor weinig informatie wordt verkregen.	Gebruikt 3-4 vrag.vnw.	Gebruikt 5 vrag.vnw.	Gebruikt 5 vrag.vnw. waarbij combinaties met voorzetsel: con quién, por qué

In te vullen door de spreker zelf op basis van gekregen feedback

Dit ging goed:

Verbeterpunt(en):

Welke tip heb je gekregen om dit te bereiken? Of welke tip geef je jezelf?

Beoordelingsformulier bij spreekopdracht 1

Voor rol B. Naam spreker: .....

Leerdoelen	--	-	+	++
Antwoorden in Spaanse volzinnen (boodschap moet duidelijk zijn, foutjes maken mag!)	De spreker maakt geen Spaanse volzinnen.	De spreker probeert Spaanse volzinnen te maken, maar loopt vast en heeft hulp nodig van de groep.	De spreker maakt zelf Spaanse volzinnen, maar moet lang nadenken.	De vragen worden vlot gesteld in Spaanse volzinnen.
Indien nodig: in het Spaans om herhaling of betekenis vragen	Doet niets om het toch te begrijpen/ verder te kunnen met verhaal.	Vraagt in het Nederlands om herhaling/betekenis. En gaat verder.	Vraagt om herhaling/ betekenis in het Spaans. Maar heeft daarna wel wat moeite om het gesprek weer op te pakken.	Vraagt om herhaling/ betekenis in het Spaans en gaat vlot verder met het gesprek.
<p>In te vullen door de spreker zelf op basis van gekregen feedback</p> <p>Dit ging goed:</p> <p>Verbeterpunt(en):</p> <p>Welke tip heb je gekregen om dit te bereiken? Of welke tip geef je jezelf?</p>				

Spreekopdracht 2. Expresar gustos

Je bent nu alweer een paar dagen bij je gastgezin en je begint Raúl steeds beter te kennen. Het is vrijdagmiddag en je bent net thuis van je Spaanse cursus. Je bent nog geen 5 minuten binnen of Raúl komt ook thuis van school. Eindelijk, het weekend is begonnen! Raúl en jij willen wat leuks gaan doen samen, maar wat? Je bekijkt samen de vrijetijdsgids van Barcelona ("la guía del ocio" op de volgende pagina) en voeren een gesprekje om te bepalen wat jullie gaan doen. A= Raúl, B=tú

Doel: Uiteindelijk komen jullie tot een akkoord. Spreek ook een dag en tijdstip af samen.

Voorwaarden:

Raúl begint met een voorstel. Je komt erachter dat jullie toch heel wat verschillen als het gaat om wat je leuk vindt om te doen in je vrije tijd. Je vindt dus lang niet alles leuk wat Raúl voorstelt. Je doet minstens drie tegenvoorstellen om iets te vinden wat je allebei leuk vindt.

De twee gesprekjes duren samen niet langer dan 5 minuten.

Hoe doe je een voorstel: zie *Chicos y Chicas* pagina 21.

¿Quieres... + activiteit? (Wil je ...?)

¿Te apetece ...+ activiteit? (Heb je zin in...?)

¿Tienes ganas de + activiteit?

¿Por qué no vamos a + activiteit?

Hoe maak je een afspraak?

¿Qué tal ....+ dag/tijdstip?

Leerdoelen

Rol A en B:

3. Je kunt verschillende activiteiten voorstellen.
4. Je kunt nuances aanbrengen om aan te geven of je iets leuk of minder leuk vindt.
5. Je kunt initiatief nemen in het gesprek om het gesprek draaiende te houden.

Vorbereitung op het spreken: mag je erbij houden tijdens de opdracht

Rol A en B:

1. Bekijk voorbeelden van hoe je een voorstel doet (*Chicos y Chicas* 2 pagina 21)
2. Bekijk thuis op internet "la guía del ocio" van Barcelona en bepaal welke activiteiten je gaat voorstellen: www.guiadelocio.com. Helemaal bovenaan de internetpagina kun je de provincie kiezen: "Elige tu provincia". Kies hiervoor voor Barcelona. Zoek 6 verschillende activiteiten op die je kunt voorstellen. Bijvoorbeeld "ir al cine/teatro". Je kunt ook al een specifieke film uitkiezen. Mag je zelf weten.
3. Herhaal voor jezelf hoe je ook alweer nuances aangeeft bij het aangeven van je voorkeuren. *Chicos y Chicas* 1 pagina 86, groene blokje.

Vorbereitung op observeren: waar moet je op letten?

3. Bepaal op basis van het beoordelingsformulier de valkuilen bij deze spreekopdracht.
4. Bepaal op basis van het beoordelingsformulier waar een goede uitvoering aan zou moeten voldoen.

Beoordelingsformulier bij spreekopdracht 2

Voor spreker A. Naam spreker: .....

Leerdoelen	--	-	+	++
Je kunt activiteiten op verschillende manieren voorstellen.	De spreker stelt geen activiteiten voor.	Doet meerdere tegenvoorstel, maar steeds op één manier.	Doet tegenvoorstellen en gebruikt hiervoor twee manieren.	Doet tegenvoorstellen en varieert volop in de manier waarop (quieres../te apetece../ tienes ganas de.../por qué no vamos a.../anders)
Je kunt nuances aanbrengen om aan te geven wat je wel en niet leuk vindt.	Reageert bij het eerste voorstel al positief en zorgt er zo voor dat het gesprek al meteen afgelopen is.	De spreker nuanceert niet: bijv. alleen "no me gusta" en "me gusta"	De spreker nuanceert een beetje (3 manieren).	De spreker nuanceert volop.
Je kunt op de juiste momenten initiatief nemen tijdens een gesprek waardoor het gesprek prettig verloopt.	Neemt geen initiatief.	Neemt nauwelijks initiatief en laat veel stiltes vallen. Ook als hijzelf aan de beurt is.	Spreekt alleen als hij zij aan de beurt is.	Neemt ook het woord als de ander het even niet meer weet.

In te vullen door de spreker zelf op basis van gekregen feedback

Dit ging goed:

Verbeterpunt(en):

Welke tip heb je gekregen om dit te bereiken? Of welke tip geef je jezelf?

Beoordelingsformulier spreekopdracht 2

Voor spreker B. Naam spreker: .....

Leerdoelen	--	-	+	++
Je kunt activiteiten op verschillende manieren voorstellen.	De spreker stelt geen activiteiten voor.	Doet meerdere tegenvoorstel, maar steeds op één manier.	Doet tegenvoorstellen en gebruikt twee manieren.	Doet tegenvoorstellen en varieert volop in de manier waarop (quieres/te apetece/ tienes ganas de/por qué no vamos a/anders)
Je kunt nuances aanbrengen om aan te geven wat je wel en niet leuk vindt.	Reageert bij het eerste voorstel al positief en zorgt er zo voor dat het gesprek al meteen afgelopen is.	De spreker nuanceert niet: bijv. alleen "no me gusta" en "me gusta"	De spreker nuanceert een beetje (3 manieren).	De spreker nuanceert volop.
Je kunt op de juiste momenten initiatief nemen tijdens een gesprek waardoor het gesprek prettig verloopt.	Neemt geen initiatief.	Neemt nauwelijks initiatief en laat veel stiltes vallen. Ook als hijzelf aan de beurt is.	Spreekt alleen als hij zij aan de beurt is.	Neemt ook het woord als de ander het even niet meer weet.

In te vullen door de spreker zelf op basis van gekregen feedback

Dit ging goed:

Verbeterpunt(en):

Welke tip heb je gekregen om dit te bereiken? Of welke tip geef je jezelf?

Spreekopdracht 3. ¿Qué tal el fin de semana?

Je bent inmiddels weer in Nederland en je hebt nog steeds contact met Raúl. Een paar keer in de maand skypen jullie met elkaar. Het is niet gemakkelijk per telefoon een gesprek te voeren, maar je ziet het als een kans om je Spaans bij te houden. Het is maandagavond en Raúl belt. Natuurlijk praten jullie elkaar bij over het weekend.

A= Raúl. B= tú

Rol A

Begin het gesprek: vraag B wat hij/zij afgelopen weekend heeft gedaan. Stel tijdens het verhaal van B driekeer een gerichte vragen die aansluiten bij wat je hoort. Je mag zelf weten wanneer en welke vragen je stelt.

Rol B

Vertel 5 dingen die je afgelopen weekend hebt gedaan: wat heb je gedaan en wanneer precies. Probeer signaalwoorden te gebruiken om je verhaal vloeiender te maken: 's middags/eerst/daarna/ook. Geef antwoord op de onverwachte vragen van A. Als je ze niet meteen begrijpt, vraag dan in het Spaans om herhaling/verduidelijking.

Leerdoelen

Rol A

- Je kunt in het Spaans vertellen over verschillende activiteiten die je hebt gedaan in het verleden en wanneer.
- Je kunt onvoorbereid in een Spaanse volzin antwoorden op een gerichte vraag.

Rol B

- Je kunt vragen stellen die aansluiten bij de inhoud van het verhaal van A.
- Je kunt vragen om herhaling/betekenis als je iets niet begrijpt in het verhaal.

Vorbereitung sprechen

Rol A

- De tijdsaanduiding (in Nederlands) en de activiteit (in het Spaans). Zie voorbeeld hieronder: de werkwoorden nog niet vervoegen. Dat ga je tijdens het spreken doen. Let op: zorg dat je in ieder geval weet hoe je de ik-vorm maakt in de verleden tijd (indefinido/perfecto).
-

Tijdsaanduiding	Activiteit
Vrijdagavond	quedar con amigos
....	...
....	...
....	...
....	...

Rol B

- Bereid de vraag voor waarmee je het gesprek begint.
- Bedenk wat voor activiteiten iemand kan doen in het weekend en bedenk alvast wat je zou kunnen vragen als onverwachte vraag. Voorbeeld van een "onverwachte vraag":
A vertelt dat hij/zij huiswerk heeft gemaakt op zondagmiddag. Dan kun jij vragen:Hoe lang (heb je huiswerk gemaakt)?

Vorbereitung observeren

Op basis van het observatieformulier:

- Bepaal wat de valkuilen zijn voor de leerdoelen.
- Bepaal waar een goede uitvoering aan moet voldoen.

Let op: tijdens het observeren mag je je boek met de ik-vormen van de indefinido erbij houden!

Beoordelingsformulier bij spreekopdracht 3

Voor rol A. Naam spreker: .....

Leerdoelen	- -	-	+	++
Aangeven van activiteit in het verleden en het moment van deze activiteit	Het is niet duidelijk wát de spreker heeft gedaan en ook niet wanneer.	Het is duidelijk wat de spreker heeft gedaan, maar niet altijd wanneer. Of andersom.	Het is duidelijk wat de spreker heeft gedaan én wanneer.	Het is duidelijk wat de spreker heeft gedaan én wanneer. Varieert veel in signaalwoorden als 's ochtends/om 20.00/eerst/daarna/ook
Gebruik verleden tijd (je mag je boek erbij houden als observator)	Gebruikt de hele tijd de verkeerde vorm (denk ook aan onregelmatige ww)	Maakt vooral fouten bij onregelmatige ww	Maakt nauwelijks fouten	Helemaal foutloos
Antwoord geven op onverwachte vragen	Valt stil	Geeft alleen antwoord met sí/no. Of met één woord.	Probeert op eigen houtje antwoord te geven in een Spaanse volzin, maar lukt nog niet helemaal.	Geeft antwoord in een Spaanse volzin.

In te vullen door de spreker zelf op basis van gekregen feedback

Dit ging goed:

Verbeterpunt(en):

Welke tip heb je gekregen om dit te bereiken? Of welke tip geef je jezelf?

Beoordelingsformulier bij spreekopdracht 3

Voor rol B. Naam spreker: .....

Leerdoelen	--	-	+	++
Gerichte vragen stellen	Stelt helemaal geen vragen	Stelt wel vragen, maar sluiten niet aan bij de inhoud.	Stelt drie gerichte vragen.	Stelt gerichte vragen en gebruikt zelfs de verleden tijd in de vragen
Vragen om herhaling/verduidelijking	Doet niets om het toch te begrijpen/verder te kunnen met verhaal.	Vraagt in het Nederlands om herhaling/betekenis. En gaat verder.	Vraagt om herhaling/betekenis in het Spaans. Maar heeft daarna wel wat moeite om het gesprek weer op te pakken.	Vraagt om herhaling/betekenis in het Spaans en gaat vlot verder met het gesprek.

In te vullen door de spreker zelf op basis van gekregen feedback

Dit ging goed:

Verbeterpunt(en):

Welke tip heb je gekregen om dit te bereiken? Of welke tip geef je jezelf?

Bijlage 7. Studiewijzer lessenreeks (definitief)

Studiewijzer lessenreeks spreekvaardigheid: leren door observeren en peerfeedback geven

Belangrijk: neem iedere les je mapje mee, want hier zitten alle documenten in die je nodig hebt om de opdrachten uit te kunnen voeren.

In het mapje zit:

1. Studiewijzer.
2. Handout: stappenplan voor het geven van peerfeedback: zelf invullen in les 1.
3. Opdracht “Waar moet feedback aan voldoen?”
4. Schematisch overzicht van de werkvorm waar we ons in les 1, 2 en 3 op gaan voorbereiden.
5. Spreek –en observeeropdrachten 1, 2 en 3.
6. De beoordelingsformulieren bij opdracht 1, 2, 3.
7. De learnerreports (3x) die je elke keer vlak na het spreken invult op basis van de feedback die je gekregen hebt.

Lessen en lesactiviteit	Huiswerk <i>ter voorbereiding</i> op deze les	Leerdoelen les
<p>Les 1</p> <p>Uitleg lessenreeks en toelichting studiewijzer</p> <p>Klassengesprek over feedback geven: Waar denk je aan bij feedback? Hoe ben je gewend feedback te krijgen tijdens en na spreekopdrachten? Waarom is feedback belangrijk? Wat heb je nodig om feedback te kunnen geven?</p> <p>In tweetallen maken opdracht “Hoe geef je feedback aan je klasgenoten?”</p>	N.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Je kunt uitleggen wat het begrip feedback en peerfeedback inhoudt. ✓ Je kunt uitleggen wat ze nodig hebben om peerfeedback te kunnen geven. ✓ Je kunt een overzicht maken met de stappen en voorwaarden die horen bij feedback geven.

<p>Evaluëren opdracht</p> <p>Afsluiten + huiswerk les 2</p>		
<p>Les 2</p> <p>Korte herhaling feedback geven In tweetallen opdracht: Invullen <i>rubris</i>. Individueel: voorbereiden spreekopdracht 1.</p>	<p>Huiswerk voor deze les</p> <p>Je bekijkt de vragende voornaamwoorden in het lichtgele blok (los interrogativos) op pagina 17 van Chicos y Chicas 2. Zorg dat je deze kent en ook de vrag.vnw. in combinatie met een voorzetsel die vorige week zijn behandeld. Omte oefenenthuis: Maak oefening 4: Libro del Alumno, Chicos y Chicas 2 pagina 17.</p> <p>Neem Chicos y Chicas 2 mee naar deze les.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Je kunt de observeeropdracht voorbereiden: <ul style="list-style-type: none"> a. Je kunt uitleggen waarom leerdoelen belangrijk zijn voor het observeren. b. Je kunt aan de hand van een beoordelingsformulier en leerdoelen die daarbij horen verwoorden waar een goede en minder goede uitvoering van de spreekoefening aan voldoet. ✓ Je kunt uitleggen waar een goede voorbereiding van een vrije spreekopdracht aan voldoet en deze uitvoering in de praktijk brengen.
<p>Les 3</p> <p>Introductie werkvorm Uitvoeren spreek -en observeeropdracht 1: één ronde</p> <p>Tijdens de uitvoering: invullen learnerreports en formuleren tip en top voor het geven van peer feedback</p> <p>Klassengesprek over hoe je het geven van feedback hebt ervaren: wat ging goed? Wat was</p>	<p>Huiswerk voor deze les</p> <p>Zorg dat spreekopdracht –en observeeropdracht 1 is voorbereid. Als je daar vorige les al klaar mee was, kijk hem thuis nog goed door!</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Twee leerlingen per groepje experimenteren met het vrije spreken. ✓ Een leerling per groepje experimenteert met peer feedback geven. ✓ Als groepje kun je uitleggen welke obstakelsje tegenkomt bij het observeren en geven van peer feedback. ✓ Je kunt door gezamenlijke evaluatie benoemen welke aandachtspunten er zijn voor het geven van peer feedback de volgende les.

moeilijk?		
<p>Les 4 Herhalen van aandachtspunten van vorige les Uitvoeren complete werkvorm: spreekopdracht 1.</p>	<p>Bereid spreek –en observeeropdracht 1 nogmaals voor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Je kunt op basis van een beoordelingsformulier en leerdoelen het niveau van hun klasgenoten evalueren. ✓ Je kunt je groepsgenoten van voorbeelden voorzien om deze beoordeling te onderbouwen. ✓ Je kunt je groepsgenoten uitleggen wat ze zouden kunnen doen om een hoger niveau te bewerkstelligen.
<p>Les 5 Uitvoeren spreek – en observeeropdracht 2.</p>	<p>Je bereidt spreek –en observeeropdracht 2 voor. Je neemt de voorbereiding mee naar de les..</p> <p>Zorg ervoor dat je startklaar bent als de les begint.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Je wordt jebewust van eigen kunnen op het gebied van observeren en peer feedback geven. ✓ Je wordt je bewust van hoe observeren hen kan helpen bij hun eigen uitvoering.
<p>Les 6 Uitvoeren spreek –en observeeropdracht 3</p>	<p>Je bereidt de spreek –en observeeropdracht 3 voor.</p> <p>Zorg ervoor dat je aan het begin van deze les startklaar bent.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Je wordt jebewust van eigen kunnen op het gebied van observeren en peer feedback geven. ✓ Je kunt lering trekken over hoe het observeren van je klasgenoten die spreekopdrachten uitvoeren jou helpen bij je eigen leren.
<p>Les 7 (optioneel) Toets: beoordeling van jouw vaardigheid om peer feedback te geven.</p> <p>Je beluistert de gesprekjes van je groepje terug. Je beoordeelt je eigen peer feedback met een beoordelingsformulier.</p>	<p>N.v.t.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Je kunt uitleggen wat de kwaliteit(en) is van jouw peer feedback en waar je nog verbetering moet boeken.

Bijlage 8. Logboek lessenreeks: sterke en zwakke punten

Les 1

Lesactiviteit	Sterke punten	Zwakke punten	Aanpassing
Klassengesprek (activeren door middel van vragen stellen).	<p>Leerlingen kunnen gemakkelijk de link leggen tussen feedback en leren. Dit is een effectieve manier om het concept feedback in te leiden.</p> <p>Leerlingen hebben verschillende ideeën over het nut van peer feedback geven, waar je als docent goed op kunt inspelen. Er ontstaan een genuanceerd beeld van het nut en voorwaarden bij het geven en ontvangen van peer feedback.</p>	<p>Vooraf de extraverte leerling brengt veel in tijdens het gesprek; niet alle leerlingen oen actief mee. De docent moet er op toezien dat individuele aanspreekbaarheid gewaarborgd wordt.</p> <p>Het duurde iets te lang, omdat je als docent iedereen bij het gesprek/denkproces wil betrekken.</p>	Pas individuele aanspreekbaarheid toe tijdens klassengesprek.
Klassengesprek Samenvatting klassengesprek d.m.v. hand-out feedback (bijlage 4)	Leerlingen komen zelf met goede ideeën, maar sturing van de docent hebben ze zeker nodig om op het goede spoor gezet te worden.	Individuele aanspreekbaarheid; sommige leerlingen houden zich op de achtergrond.	Idem
Zelfstandig werken: opdracht peer feedback geven (zie bijlage 4)	<p>Activerend.</p> <p>Brengt discussie op gang: “Ja, maar als het gesprek toch gewoon niet goed is, dan is dat toch gewoon de waarheid?!”. Hier kun je als docent mooi inspelen op het inlevingsvermogen van leerlingen. Tip: geef dit soort opmerkingen de ruimte.</p>	<p>Aantal leerlingen zijn sneller klaar dan anderen wat onrust teweegbrengt.</p> <p>Er was net iets te weinig tijd voor de nabespreking.</p>	Zet de leerlingen die snel klaar zijn eventueel bij andere leerlingen om te helpen/coachen: differentiatie.

Les 2

Lesactiviteit	Sterke punten	Zwakke punten	Aanpassing
Klassengesprek	Leerlingen kunnen goed de link leggen tussen peer feedback geven en wat nodig is ter voorbereiding op het observeren.	Individuele aanspreekbaarheid.	Toepassen individuele aanspreekbaarheid: eerst in tweetallen overleggen en een antwoord formuleren. dan pas leerlingen beurten geven.
Voorbereiden op observeren: invullen lege rubrics bij eerste leerdoel van opdracht 1. Wat zijn kenmerken van een goede en minder goede uitvoering?	De opdracht werkt activerend: brengt discussie op gang tussen leerlingen. Leerlingen denken echt zelf na over hoe je onderscheid maakt tussen een goede en minder goede uitvoering.	Leerlingen vonden het lastig om een begin te maken; misschien om de opdracht soepeler te laten verlopen eerst een voorbeeld laten zien van hoe het moet op basis van een ander leerdoel.	Geef eerst een voorbeeld van een ingevulde rubric (met betrekking op een ander leerdoel) en laat de leerlingen op basis daarvan hun eigen rubrics maken.
Uitleg over aard van en voorwaarden bij vrije spreekopdrachten	Leerlingen accepteren de aard van de spreekopdrachten en lijken het nut ervan in te zien.	n.v.t.	n.v.t.
Klassengesprek: herhalen van inhoudelijke kennis die nodig is om spreekopdracht uit te voeren.	Geen probleem: herhalen van al bekende stof.	Dit kunnen 4 vwo-leerlingen ook wel individueel. Voor sommige leerlingen was dit overbodig.	Eerst checken of dit echt nodig is en eventueel differentiatie inzetten.
Leerlingen maken mindmap voor rol A en B	Leerlingen doen echt hun best om niet woord voor woord uit te schrijven wat ze gaan zeggen.	Sommige leerlingen vinden het lastig om abstract te denken bij het invullen van de mindmap: ze snappen niet goed dat je steekwoorden moet invullen wat er misschien gevraagd/gezegd zou kunnen worden.	Laat leerlingen alleen de mindmap gebruiken bij het voorbereiden van een spreekopdracht als ze dat prettig vinden: geef ze keuzevrijheid bij het maken van hun eigen spiekbriefje.
		Er is niet genoeg tijd om de voorbereiding af te ronden, dus het gaat mee als huiswerk.	

Les 3

Lesactiviteit	Sterke punten	Zwakke punten	Aanpassing
De hoofdwervorm: Inschalen van groepsgenoten op het beoordelingsformulier.	Leerlingen corrigeren elkaar op de uitvoering van de taak en richten elkaars aandacht op de kenmerken van de spreektaak.	Leerlingen hebben aan het begin moeite te overzien wat ze precies moeten doen, wat vertraging teweegbrengt. Ze lezen de instructies zelf niet goed door.	Bouw tijd in om leerlingen instructies te laten lezen. Haal terug uit de klas wat nog onduidelijk is. Maar uiteindelijk wordt alles duidelijk door ze de werkvorm te laten uitvoeren.
	De werkvorm werkt zeer activerend.	De observatoren beoordelen hun peers graag (te) positief; ze vinden het moeilijk om hun groepsgenoten negatief in te schalen.	Benadruk dat medeleerlingen het meest leren van reële peer feedback en dat de toon waarop feedback wordt gegeven belangrijk is. Het is niet erg als er fouten worden gemaakt, het gaat erom dat je klasgenoten ervan leren.
	De werkvorm stimuleert interactie tussen de leerlingen over wat nou precies de bedoeling is ofwel wat betreft de taak als spreekinhoudelijk: aandacht richten	-	-
	De observator helpt de leerlingen tijdens het spreken. Leerlingen vragen elkaar om hulp en verbeteren elkaar	-	-
	Bij het invullen van de learnerreports wordt de feedback geleverd daar waar nodig gevraagd wat hij ook alweer goed en minder goed vond en welke tips hij geeft voor verbetering.	-	-
	Sommige leerlingen maken er echt hun eigen gesprekje van en begeven zich buiten de richtlijnen: leerlingen die goed zijn worden ook voorzien in hun behoefte te kunnen experimenteren.	-	-
Geven van peer feedback (voorbeelden en tips om te verbeteren)	Observatoren komen erachter dat het geven van voorbeelden/onderbouwen van standpunt erg moeilijk is.	Peer feedback blijft oppervlakkig.	Meer trainen op hoe je feedback onderbouwt.

	Sommige leerlingen geven soms de observator weer peer feedback op zijn feedback: of het klopt of niet. Soms geven de sprekers zelf aan dat ze wel lager/hoger ingeschaald zouden moeten worden.	-	-
	Als docent is feedback geven op de kwaliteit van peer feedback makkelijker dan feedback geven op het spreken zelf.	-	
Klassengesprek om te evalueren. Ieder groepje noemt 1 tip en 1 top	Leerlingen hebben goed inzicht in wat wel en niet goed gaat: de leerlingen geven aan dat ze weten wat van ze wordt verwacht en geven aan dat ze elkaar kunnen helpen daar waar nodig. Maar ook dat de feedback vaak oppervlakkig blijft, vooral het geven van concrete voorbeelden wordt als moeilijk ervaren.	Omdat bij deze werkvorm complex is voor de leerlingen en voor de docent als het gaat om instructie, gaat aan het begin veel tijd verloren aan uitleg en organisatorische zaken. Hierdoor duurt het even voor leerlingen zijn opgestart. Hierdoor was er niet voldoende tijd voor ieder groepje om de drie rondes te doorlopen en bleef ook weinig tijd over om te reflecteren aan het einde van de les.	Bouw voldoende tijd in om te reflecteren op peer feedback geven en observeren. Zet de werkvorm desnoods na eerste twee rondes even stop om te reflecteren.

Les 4

Lesactiviteit	Sterke punten	Zwakke punten	Aanpassing
<p>Voorkennis activeren over peer feedback geven en observeren: Terugkomen op vorige les.</p>	<p>Leerlingen staan ervan te kijken dat de docent naar de gesprekjes heeft geluisterd.</p> <p>Leerlingen herkennen de observaties van de docent.</p>	<p>Je bent hier 10 minuten aan kwijt, had ik geen rekening mee gehouden.</p>	<p>Wel doen, maar houd het kort. De werkvorm zelf beslaat zo goed als de hele les als ieder groepje de drie rondes wil kunnen doorlopen</p>
<p>Herhalen van de werkvorm</p>	<p>Door <i>scaffolding</i> zijn de leerlingen bekend met de routine van de werkvorm en kunnen bijna allemaal meteen aan de slag. De docent hoeft alleen te checken of iedereen aan het werk kan.</p>	<p>Er waren twee leerlingen die de vorige les de training niet aanwezig waren en dus de training gemist hadden. Dit zorgde voor mij als docent voor organisatorische problemen.</p> <p>Uiteindelijk heb ik de leerlingen bij een al bestaand groepje gezet met als opdracht eerst goed te kijken hoe het moest en dan als laatste zelf ook te observeren en peer feedback te geven. Dit zorgde voor oponthoud.</p>	<p>Maak van te voren een goed plan voor wat je doet met leerlingen die de training hebben gemist.</p> <p><i>Modeling</i> van peers (zie hiernaast) is een goede oplossing; leerlingen pakken het snel op.</p>
	<p>Leerlingen nemen de spreekopdrachtenserieus en de werkvorm werkt wederom activerend.</p>	<p>Een leerling is haar mapje vergeten met alle documenten die nodig zijn.</p> <p>Ik heb ervoor gekozen de leerling mee te laten doen, waarbij e gebruik maakt van de observatieformulieren van haar groepsgenoten.</p> <p>Ik heb hiervoor gekozen om de werkvorm zo soepel mogelijk te laten verlopen: het gaat er om dat de groep door kan.</p>	<p>Zorg voor extra mapjes</p>
	<p>Leerlingen die zich niet goed hadden voorbereid moeten gewoon meedoen anders kan de hele groep niet verder. De gedeelde verantwoordelijkheid wordt duidelijk voor ze.</p>	<p>Sommige leerlingen hebben hun spreekopdracht thuis niet (goed) voorbereid.</p> <p>Ik heb ervoor gekozen deze leerlingen mee te laten doen: het is voor hen al nadelig dat ze niet weten wat ze moeten doen. De werkvorm zorgt ervoor dat ze wel moeten.</p>	<p>Je kunt lessen inbouwen voor het voorbereiden van spreekopdrachten. Heb ik bij spreekopdracht 3 ook gedaan in verband met Sinterklaas waardoor huiswerk waarschijnlijk in het gedrang zou gaan komen.</p>

	De <i>peers</i> leggen de leerling die zich niet heeft voorbereid de bedoeling uit: samen naar een doel toewerken, wordt in deze werkvorm gestimuleerd. Medeleerlingen pakken op eigen initiatief samen het geconstateerde probleem aan.	-	-
Evaluatie werkvorm	Leerlingen geven aan dat ze het prettig vinden om te kunnen zien hoe anderen het doen.	<p>Leerlingen geven aan dat ze tijdens het kijken al bezig zijn met wat ze zometeen moeten gaan zeggen, waardoor je niet meer vrij kunt observeren.</p> <p>Leerlingen vergeten gemakkelijk dat het observatieformulier een hulpmiddel is om peer feedback te geven: ze zien het als twee losstaande dingen, namelijk het formulier invullen en peer feedback geven.</p>	De docent moet in de instructie blijven benadrukken dat de peer feedback alleen hoeft te gaan over de leerdoelen en dat het observatieformulier naderhand de ondersteuning biedt bij het geven van feedback.

Les 5

Lesactiviteit	Sterke punten	Zwakke punten	Aanpassing
Herhalen van de werkvorm	Weer gaan leerlingen uit zichzelf aan de slag.	Leerlingen geven aan dat ze wel eens graag bij iemand anders in het groepje wilden. Sommige leerlingen vonden het een beetje saai worden om steeds in hetzelfde groepje te werken.	Bepaal of het in de betreffende klas mogelijk is om ze zelf groepjes te laten maken of niet. In mijn geval is het goed geweest om zelf te bepalen wie er bij elkaar zitten en wie niet.
	De leerlingen nemen de spreekopdrachten serieus.	Leerlingen vinden het nog steeds moeilijk om peer feedback te geven.	-
	De observator helpt de sprekers tijdens de uitvoering.		-
	De goede leerlingen kunnen hoger inzetten bij hun spreken, terwijl de zwakkere leerlingen hulp krijgen van hun groepsgenoten.		

Bijlage 9. Transcriptie gesprek tussen leerlingen

Groepje: Arie, Laura en Lotte

Beschrijving van de leerlingen

Arie toont tijdens de lessen weinig inzet en is erg gericht op zijn vrienden. Arie is bij Lotte en Laura in de groep gezet om hem te laten loskomen van zijn vrienden en omdat Lotte en Laura leerlingen zijn die graag hun best doen. Zo hoop ik dat de meiden een positieve invloed hebben op Arie tijdens de werkvorm. Laura is een goede leerling die gemotiveerd is om Spaans te leren. Lotte werkt goed, maar kan wat onzeker zijn.

Bij de pijlen (→) staan de observaties van de docent over wat er op dat moment gebeurt in het gesprek.

Leerdoelen bij deze spreekopdracht:

Rol A

Je kunt in het Spaans in vertellen over verschillende activiteiten die je hebt gedaan in het verleden en wanneer.
Je kunt onvoorbereid in een Spaanse volzin antwoorden op een gerichte vraag.

Rol B

Je kunt vragen stellen die aansluiten bij de inhoud van het verhaal van A.
Je kunt vragen om herhaling/betekenis als je iets niet begrijpt in het verhaal.

Ronde 1.

Lotte: Wie begint?

Laura: Wacht... wat is rol A nou? Wie begint er nou, rol A?

Lotte: Maakt niet zoveel uit.

Laura: Wel, maakt wel uit.

Lotte: Oja, het maakt wel uit.

Laura: Ja maar, rol B vertelt wat ie allemaal heeft gedaan. In de indefinido. Laura neemt initiatief en begint.

→1. Leerlingen zoeken samen uit wat de bedoeling is en richten hun aandacht op de taak en leerdoel.

Laura: ¿Qué tal tu fin de semana?"

Lotte: Está bien ofzo?

Laura: "Het is..?" Moet in de verleden tijd...

→2. Leerlingen helpen elkaar met spreken.

Lotte: Fue...ofzo... El viernes...por...

Laura: Ja maar, ik ben nog niet klaar. Ik moet eerst nog verder met vragen.... ¿Qué has hecho?

Lotte: El viernes por la noche bailé a la fiesta. El viernes y el sábado dormí en la casa de mi amiga. El sábado jugué la competencia de volleybol...ofzo...

Laura: Voleibol.

Lotte: Voléibol..

Laura: Vóleibol. Zeg het! En lacht.

→3. Leerlingen helpen elkaar met het gesprek.

Lotte: Y el domingo celebré Sinterklaas con mi familia.

Laura: Vale.

Arie: Nu moet jij vragen stellen.

→4. Observator helpt spreker met het richten op de taak.

Lotte: Ja.

Laura: Uhm. Mevrouw, hoe zei je ook alweer "hoe heb je gespeeld"?

Docent: Pregúntame en español...Hoe zeg je ...?

Laura: ¿Cómo se dice "hoe heb je gespeeld"?

Docent: Je bedoelt "Un partido de fútbol"?

Laura: Nee, volleybal...

Docent: ¿Qué tal el partido?

Lotte: Begint met antwoord formuleren.

Laura: Nee, ik moet vragen. ¿Qué tal tu partido?

Lotte: Jugamos...of gamos...juagamos cuatro zero.

Laura: Muy bien. Y ¿Cómo has celebrado tu "overwinning"?

Lotte: No lo sé...we hebben het niet gevierd.

Luar: ¿Y con quién has celebrado el San Nicolás?

Lotte: Con la familia de mi padre.

Laura: ¿Y tu abuela...?

Lotte: Sí

Laura: Eehhh, y ... "krijgen" hoe zeg je dat ook alweer?

→5. Spreker vraagt groepsleden om hulp.

Arie: Eehmm...recibir?

Laura: Ik zeg wel gewoon recibir...

Arie: Ja...

→6. Observator helpt spreker.

Laura: ¿Qué has reci...reci...

Arie: Recibido

→7. Observator helpt spreker.

Laura: ¿Qué has recibido...por...San Nicolás?

Lotte: Eehh, eehh...los productos...uctos (verbetert uitspraak) de Rituals. Hoe zeg je dat in het Spaans?

Laura: Is gewoon een winkel, dus Rituals.

→8. Leerlingen helpen elkaar met spreken.

Lotte: Los productos de Rituals

Laura: Me gusta!

Arie gaat feedback geven

Arie: Eeh, was wel goed toch..? Alles...

Lotte: Alles?

→9. Spreker stuurt de feedbackgever.

Arie: Nee niet alles maar...wel een beetje. Je hakte soms, maar...

Lotte: Wat ging er goed?

→10. Spreker stuurt de feedbackgever.

Arie: Bij jou ging het wel vloeiend. Je gaf wel goeie antwoorden. Sommige dingen wist je niet, maar kan gebeuren. En voor jou ehh, je had wel goed goed Spaans...zinsgebruik.

→11. Feedbackgever geeft geen voorbeeld.

Lotte: En wat is een verbeterpunt?

→12. Spreker stuurt de feedbackgever.

Arie: Ehh...misschien iets zelfverzekerder.

→13. Feedbackgever geeft geen voorbeeld.

Lotte: Dat hoor ik wel vaker.. en lacht. En hoe kan ik dat gaan doen?

→14. Spreker stuurt feedbackgever.

Arie: Eehmm...misschien van te voren bedenken wat voor zinnen je wil zeggen en dan even wacht en daarna de zin uitspreken.

Arie: En voor jou...wat was jouw verbeterpuntje ook alweer?

Laura: Weet ik niet, heb je nog niet gezegd.

Arie: Had ik wel gezegd...

Laura: Nietes
Arie: Eehh, ja... je moet in het Spaans vragen als je iets niet weet.
→15. Feedbackgever geeft geen voorbeeld.
Lotte: Ik heb geen zin om het gesprek nog een keer te doen...
Arie: Weet je wat je zou moeten doen, dat je alleen rol A of B moet doen.
Laura: Ja maar, zo (ze bedoelt: uitvoeren van beide rollen) leer je het wel beter...
→16. Leerlingen praten op metacognitief niveau over leren spreken.

Ronde 2

Laura: Zal ik nu observeren?
Lotte: Ja, dan moet ik nu nog een keer spreken...
Laura: Ja met Arie dan...
Arie: Rol A ben ik dan? Ok jij bent rol A dan ben ik rol B...
Lotte: Nee ik heb net rol B gedaan
Arie: Oja..
Laura: Ok wie is nou rol A?
Lotte: Ik...ok...?
Laura: En...start!
Lotte: ¿Qué tal tu fin de semana?
Arie: Eehm, está bien.
Lotte: ¿Qué has hecho?
Arie: Eehmm, eehmm, el viernes...ehmm he ido al un fiesta de fin de año.`
Lotte: Sí..ehmm...hoe zeg je dat..¿Cómo se dice "hoe was het feest"?
Laura: ¿Qué tal?
Lotte: Oja...¿Qué tal el fiesta?
Laura: La...
→17. Observator verbetert spreker.
Arie: Gewoon een groot feest..
Laura: En español...
→18. Observator verbetertspreker.
Arie: ¿Cómo se dice "gezellig"?
Laura: Sociable
→19. Observator helpt spreker op inhoud.

Arie: La fiesta está sociable y eeh..ja...leuk...¿Cómo se dice “leuk”?

→20. Spreker vraagt groepsgenoten om hulp.

Laura: Divertido

Arie: Oja...

→21. Observator helpt spreker op inhoud.

Lotte: ¿Con quién has ido a la fiesta?

Arie: Con mis amigos. Ik ga al die namen niet zeggen...Con doce amigos. Y el viernes y el sábado yo trabajé en el supermercado.

Laura: Artista del pan en lacht.

Arie: Ja...sandwichartist. Nu moet jij weer vragen.

Lotte: ¿Dónde has...trabajado...trabajado...toch? ja...trabajado.

Arie: En el super de Kronenburg. En el domingo eeh..he ido a un amigo.

Lotte: Eehmm...¿Qué tal?

Arie: Sociable.

Laura gaat feedback geven

Laura: Kijkt op beoordelingsformulier. Eehm...vragen in het Spaans om betekenis...deed je maar een keer.

Arie: Niet waar. Heb ik twee keer gedaan.

→22. Spreker corrigeert feedbackgever.

Laura: Oja...een plusje dan.

Lotte: Wat ging goed?

→23. Spreker stuurt feedbackgever op de procedure.

Laura: Let op dat je de “h” niet uitspreekt. Je zei “he”, maar het is “e” dus let op dat je de”h” niet uitspreekt.

Lotte: Ja maar eerst moet ie weten wat er goed ging.

→24. Spreker stuurt feedbackgever op de procedure.

Laura: Oja, wat ging goed? Eehmm...je vertelde..eehm...je probeerde wel echt na te denken over de inhoud van wat je zei...je unt wel vlot vertellen over wat je gedaan hebt.

Arie: En wat kan beter?

→25. Spreker stuurt feedbackgever op de procedure.

Laura: Ja letten op wat je wel en niet uitspreekt...

Lotte: En hoe?

→26. Spreker stuurt feedbackgever op de procedure.

Laura: Ja...oefenen op uitspraak. Thuis oefenen. Ja en voor Lotte, wat ging goed...je probeerde goed na te denken over wat voor vragen je stelde...gerichte vragen...je maakte goede zinnen...je maakte echt goede zinnen... Wat kan beter...ja...gewoon zelfverzekerder...Arie gaat je niet bijten.

→27. Feedbackgever geeft geen voorbeeld.

Lotte: Ok, en hoe kan het beter?

→28. Spreker stuurt feedbackgever op de procedure.

Laura: Ja...oefenen thuis...doe het voor Sofie (haar zus). Die kan toch niet zeggen of het goed of fout is.

Lotte: Je moet nu toch nog het learnerreport invullen?

Ronde 3

Arie: ¿Qué tal tu fin de semana?

Laura: Mi fin de semana fue bien.

Arie: ¿Qué hecho? Eeh..¿Qué ha hecho?

Lotte: Has...

Arie: Oja...Has hecho.

→29. Observatorhelptspreker.

Laura: He hecho mucho. El viernes he ido a la fiesta de navidad.

Arie: ¿Con quién tú ido a la fiesta de navidad?

Laura: Con mi amiga [...naam vriendin]. Maakt grapje: Y con el coche.

Arie: Lacht. Vale, ¡bien!

Laura: Y el sábado he hecho mis deberes.

Arie: ¿Y qué deberes has hecho?

Laura: He hecho el holandés. Y he aprendido por anglais...maar...

Arie: ¿Is dat niet "inglés" gewoon?

→30. Spreker helpt de andere spreker.

Laura: Inglés ja. El domingo...el domingo...yo fue a la iglesia. Y he charlado con mis amiga de la iglesia.

Arie: Charlado, watbetekentdat?

→31. Spreker vraagt om verduidelijking.

Laura: Kletsen. Y el domingo por la noche eeh..hablado con mi padre.

Arie: Eeh... ¿Cómo se dice "waarover"?

→32. Spreker vraagt om hulp.

Laura: Zoekt in aantekeningen. De qué.

Arie: ¿De qué tu hablado...ha hablado con tu padre? (Is trots op zijn zin).

Laura: De mi...eehhh...ehhh...situación de mi [...].

Arie: Vale.

Lotte geeft feedback:

Arie: Heb ik twee plusjes?

Lotte: Ja! Ging goed!

Arie: Is de eerste keer in m'n leven dat ik twee plusjes krijg.

→33. Arie wordt gemotiveerd door de positieve feedback.

Lotte: Ok, wat ging goed....eehm...je stelde best wel gerichte vragen. En als je iets niet wist vroeg je om betekenis in het Spaans. En eehm..verbeterpunten...even kijken...ik heb eigenlijk geen verbeterpunten.

→34. Feedbackgever geeft geen voorbeeld.

Arie: Zo goed was het nou ook weer niet...

→35. De ongemotiveerde leerling die altijd een hele stoere houding aanneemt in de lessen en tegendraads kan zijn, blijkt eigenlijk onzeker te zijn.

Lotte: Ik zeg gewoon uitspraak.

→36. Leerling heeft geen verbeterpunten en noemt daarom maar wat, omdat "het moet".

Lotte: En bij jou.... (heeft het tegen Laura)...wat goed ging...je geeft goed antwoord op de vragen.

→37. Feedbackgever noemt geen voorbeeld.

Lotte: Je pakt het gesprek ook goed op na een vraag van Arie. Je denkt soms iets te lang na, het moet soms iets vloeiender. Maar dat is niet heel storend. Misschien dat je je daar iets beter op kunt voorbereiden.

→38. Feedbackgever noemt geen voorbeeld.

Laura: Ik schrijf dan op dat ik me beter kan voorbereiden op eventuele doorvragen.

→39. Spreker corrigeert feedbackgever.

Bijlage 10. Handleiding voor docenten per les (bij lessen van 45 minuten)

Overkoepelend leerdoel: Leerlingen worden zich bewust van hoe observeren en peer feedback geven hun eigen leren ondersteunt.

Les 1: Leerlingen zijn bekend met het concept (peer) feedback geven en de relevantie ervan

- ✓ Leerlingen kunnen uitleggen wat het begrip feedback en peerfeedback inhoudt.
- ✓ Leerlingen kunnen uitleggen wat ze nodig hebben om peerfeedback te kunnen geven.
  - Wat moet je kunnen?
  - Kennis van kenmerken van een goede en minder goede uitvoering.
  - Tips om uitvoering te verbeteren.
- ✓ Leerlingen kunnen de stappen en voorwaarden die horen bij feedback geven uitleggen.
  - Toon: ik-vorm en positief formuleren.
  - Procedure: positief punt, voorbeeld, verbeterpunt, voorbeeld, concrete tip voor verbetering in de toekomst.

Lesactiviteit + tijdsbestek	Activiteit docent	Activiteit leerling	Hulpmiddelen
5 min Introductie: Inleiding lessenreeks spreekvaardigheid en toelichting studiewijzer.	Voor de aanvang van de les legt de docent de mapjes klaar op de tafels van de leerlingen.	Bekijkt de studiewijzer en luistert naar de docent.	Studiewijzer
15 min Interactief klassengesprek over spreekvaardigheid en (peer) feedback	Stelt vragen. Past individuele aanspreekbaarheid toe. De vragen: Wat is feedback en waarom is feedback belangrijk? Hoe ben je gewend feedback te krijgen tijdens en na spreekopdrachten? Wat is peer feedback? Wat moet je weten om peer feedback	Reageert op de vragen van de docent. Formuleert in tweetallen antwoorden op de dikgedrukte vragen.	Na het antwoord geven pakt de leerling de hand-out "Feedback geven" erbij als overzicht. (zie bijlage 4)

	te kunnen geven?		
10 min Opdracht "Feedback geven" (zie bijlage 4)	Geeft instructie: In tweetallen. 10 minuten	Leerlingen gaan in tweetallen aan de slag.	Opdracht: "Feedback geven" (bijlage 4) Differentiatie voor de leerlingen die snel klaar zijn: zij kunnen een ander tweetal helpen.
10 min Evalueren opdracht "Feedback geven" en opgeven huiswerk voor de volgende les.	Klassengesprek: Welke stappen hadden jullie anders dan die van het antwoordmodel? Welke stappen hadden jullie gemist?	Leerlingen controleren hun antwoorden.	PowerPoint met goede antwoorden
5 min Afsluiten les en wijzen op huiswerk volgende les: Inhoudelijke kennis ophalen (en toepassen in een oefening) voor de spreekopdracht.			Studiewijzer

Les 2: Leerlingen kunnen zich voorbereiden op observeren en peer feedback geven.

- ✓ Leerlingen kunnen een observeeropdracht voorbereiden:
  - c. Leerlingen kunnen uitleggen waarom leerdoelen belangrijk zijn voor het observeren.
  - d. Leerlingen kunnen aan de hand van een beoordelingsformulier en leerdoelen die daarbij horen verwoorden waar een goede en minder goede uitvoering van de spreekoefening aan voldoet.
- ✓ Leerlingen kunnen uitleggen waar een goede voorbereiding van een vrije spreekopdracht aan voldoet en deze uitvoering in de praktijk brengen.

Tijdsbestek	Activiteit docent	Activiteit leerling	Hulpmiddelen
10 min Klassengesprek: voorkennis activeren en nieuwe kennis construeren.	<p>Toepassen individuele aanspreekbaarheid.</p> <p>De vragen: Waarom was feedback ook alweer belangrijk? En hoe geef je peer feedback?</p> <p>Als je peer feedback moet gaan geven, wat zou je vóór je gaat observeren al moeten weten om dit te kunnen?</p> <p>Hoe zou je je dan gaan voorbereiden op het observeren?</p>	Beantwoorden vragen (in tweetallen).	-
10 min Opdracht "Invullen rubrics"	<p><i>Modeling</i>: docent presenteert een voorbeeld van ingevulde <i>rubrics</i> (uit een van de spreekopdrachten).</p> <p>Vergeet bij de instructie niet te vermelden hoe deze <i>rubrics</i> het feedback geven vergemakkelijkt: relevantie</p> <p>Zorg ervoor dat er in het</p>	Vullen in tweetallen lege <i>rubrics</i> in die horen bij een leerdoel die hoort bij de eerste spreekopdracht.	<p>Beoordelingsformulier met lege rubrics waarbij het leerdoel al bekend is.</p> <p>Differentiatie voor de leerlingen die snel klaar zijn: zij kunnen een ander tweetal helpen.</p>

	beoordelingsformulier in het mapje bij een leerdoel van de eerste spreekopdracht de <i>rubrics</i> nog leeg zijn. Later kun je de ingevulde rubrics uitdelen.		
5 min Evalueren opdracht "Invullen <i>rubrics</i> "	Deelt het ingevulde exemplaar van de docent uit.	Leerlingen vergelijken eigen werk met dat van de docent.	Voorbeeldexemplaar ingevulde <i>rubrics</i>
5 min Uitleg vrij spreken	<p>Wijs op: Belang van vrij leren spreken: inhoud staat centraal, luisteren naar ander net als in het echt gaat.</p> <p>Consequenties voor voorbereiding en uitvoering: Je weet niet precies wat er gezegd gaat worden. Fouten maken mag. Niet uitschrijven, maar spiekbriefje met steekwoorden (leerlingen mogen het format van de docent volgen; voor ideeën zie spreekopdracht 1 en 3 bijlage 5) Voorbereiden op leerdoelen leerdoelen.</p>	Leerlingen luisteren en stellen eventueel vragen.	<p>Uitgewerkte spreekopdracht</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opdracht 2. Leerdoelen 3. Voorbereiding rol A en B 4. Voorbereiding op observeren <p>Zie bijlage 5 voor voorbeelden.</p>
15 min Opdracht: spreekopdracht 1 voorbereiden	Docent loopt rond: begeleidt leerlingen en beantwoordt vragen.	Leerlingen werken aan de voorbereiding.	Spreekopdracht 1
5 min Afsluiten les en opgeven huiswerk.	Huiswerk: Leerlingen zijn startklaar voor spreken en observeren. wijs de leerlingen op het leerdoel van de volgende les.	Leerlingen luisteren en stellen vragen.	Studiewijzer

Les 3: door oefenen en gezamenlijkevalueren ervaren leerlingen hoe het is om te observeren en peer feedback te geven en waar ze tegenaan kunnen lopen

- ✓ Twee leerlingen per groepje experimenteren met het vrije spreken.
- ✓ Een leerling per groepje experimenteert met peer feedback geven.
- ✓ De groepjes kunnen aangeven welke valkuilen ze tegenkomen bij het observeren en geven van peer feedback.
- ✓ Alle leerlingen kunnen door gezamenlijke evaluatie benoemen welke aandachtspunten er zijn voor het geven van peer feedback de volgende les.

Tijdsbestek	Activiteit docent	Activiteit leerling	Hulpmiddelen
<p>15 min Introductie werkvorm.</p>	<p>Docent bepaalt zelf of leerlingen zelf groepjes maken of dat de docent dat doet.</p> <p>Docent zet voor aanvang tafels al klaar in groepsopstelling.</p> <p>Optioneel: presenteert de groepjes op een PowerPoint bij binnenkomst.</p> <p>Wijst leerlingen er bij binnenkomst op dat ze de mapjes erbij pakken en hun voorbereiding van de spreekopdracht.</p> <p>Legt werkvorm uit: Rollen: A, B en observator</p> <p>Invullen beoordelingsformulier sprekers.</p> <p>Bepalen wie welke rol op zich neemt: benadruk dat diegene die observeert bij het evalueren een belangrijke rol speelt. De observeerder heeft het dus niet gemakkelijker dan de sprekers!!!</p>	<p>Leerlingen gaan klaarzitten in groepsopstelling en pakken hun mapje erbij.</p> <p>Leerlingen pakken de hand-out er bij, luisteren naar instructie en stellen vragen.</p>	<p>Hand-out: schematische weergave werkvorm.</p>

	ledere groep formuleert een tip en een top als het gaat om peer feedback geven.		
10 min Eén ronde oefenen van de werkvorm	Docent loopt rond: helpen en coachen.	Leerlingen spreken en observeren.	Beoordelingsformulieren Spiekbriefjes
15 min Evalueren van peer feedback geven	Docent leidt het evaluatiegesprek en benoemt aan het einde aandachtspunten voor volgende les.	ledere observator presenteert een tip en een top met behulp van de hand-out "Feedback geven": groepsgenoten mogen aanvullen.	Hand-out "Feedback geven"
5 min Afsluiten les	Uitleggen m.b.v. studiewijzer dat volgende les de spreekopdracht nog een keer wordt gedaan, maar dan worden de drie rondes uitgevoerd. En wijzen op leerdoel van de volgende les.	Leerlingen luisteren en hebben de gelegenheid vragen te stellen.	Studiewijzer

Les 4: Door te oefenen en te reflecteren kunnen leerlingen hun vaardigheden bijstellen en verfijnen.

- ✓ Leerlingen kunnen op basis van een beoordelingsformulier en leerdoelen het niveau van hun klasgenoten evalueren.
- ✓ Leerlingen kunnen hun klasgenoten van voorbeelden voorzien om deze beoordeling te onderbouwen.
- ✓ Leerlingen kunnen hun klasgenoten uitleggen wat ze zouden kunnen doen om een hoger niveau te bewerkstelligen.

Tijdsbestek	Activiteit docent	Activiteit leerling	Hulpmiddelen
5 min Opstarten Ophalen voorkennis	Zet tafels klaar. Docent herhaalt aandachtspunten die vorige les zijn geformuleerd. Docent legt per tafel de opnameapparatuur klaar.	Gaan zitten in groepsformatie. Leerlingen kennen de werkvorm en kunnen snel aan de slag. Eventuele vragen stellen.	Mapje
35 minuten	Docent loopt rond en coacht.	Leerlingen voeren de werkvorm uit.	Beoordelingsformulieren Spiekbriefjes
5 minuten	Wijzen op huiswerk volgende les: spreek –en observatieopdracht 2 voorbereiden: Doornemen leerdoelen en uitleggen opdracht	Ruimte voor vragen	Mapje: spreekopdracht 2

Les 5: leerlingen kunnen door herhalen van de werkvorm hun vaardigheden verfijnen en bijstellen en worden zich bewust van hoe observeren hun eigen leren kan ondersteunen.

- ✓ Leerlingen worden zich bewust van eigen kunnen op het gebied van observeren en peer feedback geven.
- ✓ Leerlingen worden zich bewust van hoe observeren hen kan helpen bij hun eigen uitvoering.

Tijdsbestek	Activiteit docent	Activiteit leerling	Hulpmiddelen
5 min Opstarten Ophalen voorkennis	Zet tafels klaar. Docent herhaalt aandachtspunten Die hij/zij zelf heeft geformuleerd n.a.v. beluisteren van opnames. Docent legt per tafel de opnameapparatuur klaar.	Gaan zitten in groepsformatie. Leerlingen kennen de werkvorm en kunnen snel aan de slag. Eventuele vragen stellen.	Mapje
35 minuten Uitvoeren werkvorm	Docent loopt rond en coacht.	Leerlingen voeren de werkvorm uit.	Beoordelingsformulieren Spiekbrieftjes
5 minuten Afsluiten	Wijzen op huiswerk volgende les: spreek –en observatieopdracht 3 voorbereiden: Doornemen leerdoelen en uitleggen opdracht.	Ruimte voor vragen	Mapje: spreekopdracht 3

Les 6: leerlingen kunnen door herhalen van de werkvorm hun vaardigheden verfijnen en bijstellen en worden zich bewust van hoe observeren hun eigen leren kan ondersteunen.

- ✓ Leerlingen worden zich bewust van eigen kunnen op het gebied van observeren en peer feedback geven.
- ✓ Leerlingen worden zich bewust van hoe observeren hen kan helpen bij hun eigen uitvoering.
- ✓ Leerlingen kunnen lering trekken uit observeren en peer feedback geven in het algemeen.

Tijdsbestek	Activiteit docent	Activiteit leerling	Hulpmiddelen
5 min Opstarten Aankondigen “toets”	Zet tafels klaar. Docent legt per tafel de opnameapparatuur klaar en legt uit dat deze opnames worden gebruikt om leerlingen cijfers te geven voor het peer feedback geven.	Gaan zitten in groepsformatie. Leerlingen kennen de werkvorm en kunnen snel aan de slag. Eventuele vragen stellen.	Mapje
35 minuten Uitvoeren werkvorm	Docent loopt rond en coacht.	Leerlingen voeren de werkvorm uit.	Beoordelingsformulieren Spiekbriefjes
5 minuten Afsluiten	Aankondigen van toetsvorm.	Ruimte voor vragen.	PowerPoint met beoordelingsformulier toets.

Bijlage 11. Beoordelingsformulier “Kwaliteit van mijn peer feedback”

Pak de instructie van de spreekopdracht erbij. Kijk goed naar wat de leerdoelen ook alweer waren. Beoordeel de kwaliteit van de peer feedback die ij geeft tijdens het gesprek. Je beoordeelt jezelf op de vorm, de procedure en de inhoud van je feedback. Zet in onderstaande tabel bij elk beoordeelpunt een kruisje in de juiste kolom. Lees de inhoud van de tabel goed door, zodat je weet waar je op moet letten tijdens het luisteren. Beantwoord daarna de vragen die onder de tabel staan (gebruik de achterkant van dit stencil).

	Ja	Nee	N.v.t.
Vorm			
Ik geef mijn feedback in de ik-vorm			
Ik formuleer mijn feedback op een positieve manier			
Procedure			
Ik begin met positief punt			
Ik geef een voorbeeld bij het positieve punt			
Ik geef daarna een verbeterpunt			
Ik geef een voorbeeld bij het verbeterpunt			
Ik sluit af met een tip wat hij/zij concreet kan doen om het de volgende keer beter te doen.			
Inhoud			
Mijn feedback is in ieder geval gericht op de leerdoelen waarop ik feedback moet geven.			
Mijn feedback geeft de realiteit van het gesprek weer: niet te positief of te negatief.			

Wat doe ik goed?

Wat kan beter?

En hoe?

Bijlage 12. Vragenlijst nameting

Je hebt nu 3 keer meegedaan aan een nieuwe werkvorm bij spreekvaardigheid: je hebt je groepsgenoten geobserveerd en feedback gegeven tijdens spreekoefeningen. Geef hieronder bij elke stelling aan in hoeverre je het er mee eens bent.

1. Ik leer van de afgelopen drie spreekopdrachten die we gedaan hebben.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

2. Ik denk dat alleen de docent nuttige feedback kan geven.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

3. Ik weet waar een goede uitvoering van een spreekopdracht aan moet voldoen.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

4. Luisteren naar je klasgenoten en hen feedback geven is leerzaam.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

5. Spreekopdrachten vind ik moeilijk.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

6. Ik weet na de spreekopdracht wat ik moet doen om het de volgende keer beter te doen.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

7. Tijdens het spreken vind ik het moeilijk in de gaten te houden of ik het goed doe of niet.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

8. Ik weet precies wat ik moet doen om een spreekopdracht goed voor te bereiden.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

9. Ik vind het lastig om te onderbouwen waarom het gesprek van mijn klasgenoten goed of minder goed is.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

10. Na spreekdrachten heb ik een goed beeld van wat ik heb geleerd.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

11. Ik kan fouten herkennen tijdens het spreken van mijn klasgenoten.

helemaal niet waar   niet waar   een beetje waar   helemaal waar

12. Ik vind het vervelend om mijn klasgenoten te wijzen op hun fouten.

O helemaal niet waar
waar

O niet waar

O een beetje waar

O helemaal

13. Na spreekopdrachten weet ik precies wat ik wel en nog niet zo goed kan.

O helemaal niet waar
waar

O niet waar

O een beetje waar

O helemaal

Einde van de vragenlijst. Bedankt voor het invullen!

Bijlage 13. Afsluitende open vragenlijst

Je hebt nu drie keer spreekopdrachten voorbereid en uitgevoerd waarbij je je klasgenoten hebt geobserveerd. Ik wil graag van je weten of deze manier van voorbereiden en uitvoeren voor jou een meerwaarde heeft en hoe dan.

1. Hoe was deze manier van voorbereiden anders dan dat je gewend bent?

2. Hoe was deze manier van uitvoeren anders dan dat je gewend bent?

3. Je hebt nu drie keer een spreekopdracht voorbereid en uitgevoerd waarbij je je klasgenoten feedback moest geven. Waar ben je je het meest bewust van geworden tijdens deze werkvorm? Mag van alles zijn.

4. Is het ook nuttig om een uitvoering te observeren die niet zo goed is? Leg eens uit.

5. Je bent bij deze werkvorm in de huid gekropen van de spreker ende beoordelaar.
  - a. Waar denk je vooral over na tijdens het spreken?

  - b. En waar denk je vooral over na tijdens het observeren?

  - c. Wat is voor jou het grote verschil dat je hebt ervaren tussen deze twee rollen?

6. Als je zou moeten kiezen: spreekvaardigheid in de les met of zonder observeren van klasgenoten. Wat kies je en waarom?

Bijlage 14. Vragen learnerreports voor observatoren 1, 2 en 3

a. Vragen learnerreport observatieronde 1:

Je hebt net je klasgenoten de spreekopdracht zien uitvoeren. Zo meteen ga je de spreekopdracht zelf uitvoeren.

1. Wat vond je goed aan het gesprek van je klasgenoten?
2. Wat kan beter en hoe?
3. Wat neem je mee als tip(s) voor je eigen spreken zo meteen?
4. Hoe heeft het observeren je geholpen om je eigen spreken te verbeteren?

b. Vragen learnerreport bij observatieronde 2

Je hebt zelf al ervaren hoe het is om de spreekopdracht uit te voeren, maar je bent zo nog een keer aan de beurt.

1. Wat vond je zelf moeilijk tijdens het spreken?
2. Wat vond je goed aan het gesprek van je klasgenoten?
3. Wat kan beter en hoe?
4. Welke tip(s) geef je jezelf voor je eigen spreken zo meteen?
5. Hoe heeft het observeren je geholpen je eigen spreken te verbeteren?

c. Vragen learnerreport bij observatieronde 3

Je hebt zelf ervaren hoe het is om beide rollen van de spreekopdracht uit te voeren en je hebt net je klasgenoten het gesprek zien voeren.

1. Wat vond je zelf moeilijk tijdens het spreken?
2. Wat vond je goed aan het gesprek van je klasgenoten?
3. Wat kan beter en hoe?
4. Stel je moet morgen de spreekopdracht uitvoeren voor punt. Welke twee tips geef je jezelf om een goed resultaat te behalen?

Bijlage 15. Leerniveaus en leerstrategieën voor de categorisering

De volgende leerniveaus worden gebruikt bij de categorisering:

- 1. Inhoudelijke kennis.**
- 2. Metacognitieve kennis.**
  - a. persoonlijke kennis
  - b. taakkennis
  - c. kennis van strategieën.

De volgende leerstrategieën worden gebruikt voor de categorisering:

- 1. Cognitieve strategieën**
  - a. Oefenen
    - i. Herhalen
    - ii. Oefenen met uitspraak intonatie
    - iii. Herkennen chunks
    - iv. Combineren van nieuwe elementen met bekende elementen
    - v. Oefenen van taal in realistische setting
  - b. Ontvangen en sturen van boodschappen
    - i. (On)geschreven hulpmiddelen inzetten om boodschap te begrijpen/te sturen
  - c. Analyseren en beredeneren
    - i. Direct toepassen van kennis andere talen
    - ii. Contrastieve analyse: vergelijking met moedertaal/andere talen
  - d. Creëren van structuur in input en output
    - i. Aantekeningen maken
- 2. Compensatiestrategieën**
  - a. Slim raden
    - i. Talige hints
    - ii. Andere hints
  - b. Het overwinnen van beperkingen tijdens het spreken
    - i. Hulp krijgen/vragen
    - ii. Gezichtsuitdrukkingen en/of lichaamstaal inzetten
    - iii. Ander onderwerp kiezen
    - iv. Boodschap aanpassen/vereenvoudigen
    - v. Synoniemen gebruiken/omschrijven
- 3. Metacognitieve strategieën**
  - a. Leren centreren
    - i. Overzicht creëren en verbanden leggen met al bestaande kennis
    - ii. Aandacht richten
  - b. Plannen en regelen van leren
    - i. Ontdekken van hoe je taal leert
    - ii. Organiseren
    - iii. Doelen stellen

- iv. Identificeren van het doel van de taalactiviteit
- v. Plannen van een taalactiviteit
- vi. Zelf op zoek gaan naar oefenmomenten
- c. Evalueren van leren
  - i. Zelfsturing
  - ii. Zelfevaluatie

4. Affectieve strategieën

- a. Angst verminderen
  - i. Ontspanningsmethoden
  - ii. Lachen
- b. Zelfaanmoediging
  - i. Positieve uitingen doen
  - ii. Slim risico's nemen
  - iii. Zelfbeloning
- c. In kaart brengen van eigen emoties
  - i. Luisteren naar je lichaam
  - ii. Bespreken van gevoelens met anderen

5. Sociale strategieën

- a. Vragen stellen
  - i. Om verduidelijking en/of bevestiging vragen
  - ii. Om correctie vragen
- b. Samenwerken met anderen
  - i. Met klasgenoten samenwerken
  - ii. Met gevorderde taalgebruikers samenwerken
- c. Zich verplaatsen in anderen
  - i. Cultureel begrip ontwikkelen
  - ii. Bewust worden van andermans gedachten en gevoelens

Bijlage 16. Verantwoording data-analyse per observator

Observator 1

Bepalend voor het perspectief van observator 1 is het feit dat hij zelf nog blanco is; hij heeft de spreekoefening zelf nog niet uitgevoerd en kijkt dus met een frisse blik naar zijn klasgenoten.

De antwoorden op vraag 1 en 2 geven inzicht in wat leerlingen zien tijdens het observeren. Dat wat leerlingen opvalt tijdens het observeren zegt iets over wat ze leren van het luisteren en kijken naar hun *peers*, namelijk bewustwording van verschijnselen die zich voordoen tijdens het spreken. Vraag 1 en 2 zullen dus worden geanalyseerd om inzicht te krijgen in wát leerlingen leren van peerobservatie tijdens spreekoefeningen.

Vraag 2 bestaat uit 2 delen, namelijk “Wat kan beter?” en “Hoe kan dit beter?”. Het antwoord op de laatste geeft inzicht in hoe leerlingen leren. Leerlingen constateren een probleem en komen met een manier om dit probleem aan te pakken, ofwel een leerstrategie. De antwoorden van de leerlingen zeggen niet iets over of ze deze strategieën zelf ook echt gaan toepassen, maar het geeft wel een beeld van de bewustwording van de leerling als het gaat over hoe je actief je spreken kunt verbeteren. De analyse van de antwoorden op 3 kan twee kanten op: de leerling kan met een strategie op de proppen komen, maar de leerling kan ook een algemene observatie doen over wat beter moet. De antwoorden op vraag 4 zijn interessant om inzicht te krijgen in wat het observeren toevoegt aan het leerproces van leerlingen en deze antwoorden worden dan ook in achtung genomen om antwoord te geven op de vraag hoe leerlingen leren van observeren.

Observator 2

Het perspectief van deze observator is anders dan die van de eerste, omdat observator 2 zelf al een spreekervaring heeft gehad. Dit zou de blik waarmee hij observeert kunnen veranderen. Dit is ook de reden waarom hier is gekozen om vraag 1 toe te voegen: om te toetsen of de ervaring van het eigen spreken de blik waarmee wordt gekeken naar de ander bepaalt. De analyse van de vragen 2, 3, 4 en 5 is hierboven al uitgelegd.

Observator 3

De vragen 1, 2, 3 en 4 zijn al besproken. Vraag 5 uit het learnerreport van observator 2 (vraag 4 uit het eerste learnerreport) ontbreekt hier. Hiervoor is gekozen, omdat er na de derde observatieronde geen spreekronde meer zal plaatsvinden. In vraag 4 voor observator 3 wordt dan ook gesproken over een hypothetische spreekopdracht die zal plaatsvinden. De vraag uit de twee eerste learnerreports zou dan als volgt klinken: “Hoe zou het observeren je geholpen hebben om je eigen spreken morgen te verbeteren?”. Dit is geen échte vraag, omdat dat gesprek simpelweg niet plaatsvindt en is daarom weggelaten. Hetzelfde zou gezegd kunnen worden voor vraag 4 bij het learnerreport van observator 3, maar omdat deze vraag concreter is (“twee tips”) wordt aangenomen dat de leerling hier wel met een realistisch antwoord komt.

Bijlage 17. Tabellen percentages per antwoordmogelijkheid

Stelling 1	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Motivatie om te leren spreken	0%	0%	18,7%	81,3%

Stelling 2 en 5	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Ik leer van spreekopdrachten die we tot nu toe gedaan hebben.	0%	6,3% 8,3%	81,3% 75%	12,5% 16,7%
Spreekopdrachten zijn moeilijk.	6,3%	0% 16,7%	62,5% 58,3%	31,3% 25%

Stelling 3	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Ik weet waar een goede uitvoering van een spreekopdracht aan moet voldoen.		12,5% 0%	81,3% 75%	6,25% 25%

Stelling 4	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Na spreekopdrachten weet ik wat ik wel en niet goed kan.		18,8% -	50% 91,7%	31,3% 8,3%

Stelling 6	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Ik weet wat ik kan doen om het de volgende keer beter te doen.		18,75% 0%	68,75% 75%	12,5% 25%

Stelling 7	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Monitoren tijdens spreken is moeilijk.	0% 0%	25% 33,3%	62,5% 58,3%	12,5% 8,3%

Stelling 8	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Ik weet precies wat ik moet doen om een spreekopdracht voor te bereiden.	0% 0%	12,5% 8,3%	75% 83,3%	12,5% 8,3%

Stelling 11	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Ik kan leren van het luisteren naar klasgenoten	0% 0%	12,5% 0%	43,75% 58,3%	43,75% 41,7%

Stelling 12	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Ik kan horen of een gesprek goed of minder goed is	0%	0%	62%	37,5%

Stelling 13	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Ik weet waarop ik moet letten om feedback te geven	0%	18,8%	50%	31,2%

Stelling 14	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Lastig om te onderbouwen wat ik wel en niet goed vind.	12,5% 0%	18,8% 41,7%	56,3% 33,3%	12,5% 25%

Stelling 15	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Ik heb genoeg kennis om feedback te kunnen geven.	0%	18,8%	68,7%	12,5%

Stelling 16	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Ik kan fouten herkennen tijdens het spreken van mijn klasgenoten.		12,5% 0%	62,5% 91,7%	25% 8,3%

Stelling 17	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Peers wijzen op fouten is lastig.	12,5% 25%	37,5% 25%	37,5% 8,3%	12,5% 33,3%

Stelling 11 en 18	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Ik kan leren van het luisteren naar klasgenoten	0%	12,5%	43,75%	43,75%
Leerlingen kunnen van elkaar leren tijdens spreekopdrachten		6,3%	43,7%	50%

Stelling 14 en 19	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Lastig om te onderbouwen wat ik wel en niet goed vind.	12,5%	18,8%	56,2%	12,5%
Ik kan uitleggen waarom het gesprek van mijn klasgenoten goed of minder goed is.	0%	18.8%	75%	6,2%

Stelling 20	Helemaal niet waar	Niet waar	Beetje waar	Helemaal waar
Alleen docent geeft nuttige feedback.	6,3% 16,7%	43,8% 50%	31,3% 25%	18,75% 8,3%

Bijlage 18. Tabellen analyse en categorisering

18.A. Tabel 1. Wat de eerste observator opvalt tijdens het observeren.

Wat valt leerlingen op tijdens het luisteren naar de gesprekken van hun <i>peers</i> (+/-)?	Categorisering (voor de mogelijke categorisering zie bijlage 15)
Veel stiltes laten vallen is storend.	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Dat het storend is als je niet je BEST doet om het Spaans een beetje goed uit te spreken.	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Dat je kunt loskomen van je voorbereiding (improvisatie).	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Dat je je moet je concentreren op de taak.	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Dat je je goed moet voorbereiden.	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Dat je moet inspelen op gesprekspartner.	Dat je moet samenwerken om de taak te kunnen uitvoeren (metacognitief en sociaal)
Dat het overstijgen van de opdracht kan ten goede komen van de kwaliteit van het gesprek.	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Dat het goed is als je je mening toelicht.	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Wel of niet nuances gebruiken om aan te geven wat je wel en niet leuk vindt (leerdoel)	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Wel of niet om betekenis vragen in het Spaans (leerdoel)	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Wel of niet variëren in de manier waarop je een voorstel doet (leerdoel)	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Wel of niet overtuigend overkomen (weten wat je wilt zeggen).	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis

Wel of niet zelfverzekerd zijn tijdens het spreken.	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Dat het leuk kan zijn om naar een gesprek van klasgenoten te luisteren.	Dat spreekvaardigheid leuk kan zijn (affectief)
Dat leerdoelen helpen om te leren spreken. Zie opmerking Thomas in het interview in bijlage 21: "Dan weet je tenminste waar je je op moet focussen"	Taakkennis (metacognitie)

18.B. Tabel 2. Leerstrategieën die de eerste observator aandraagt en categorisering van deze strategieën.

Verbeterpunt	Daarbij horende strategie volgens de leerling	Categorisering (voor mogelijke categorieën bij leerstrategieën zie bijlage 15)
Beter voorbereiden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Van tevoren goede vragen bedenken 2. Werkwoorden leren 3. Vragen instuderen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aandacht richten 2. Plannen benodigde kennis voor uitvoering 3. Idem
Meer concentreren	Beter voorbereiden van de antwoorden die je kunt geven	Aandacht richten, plannen benodigde kennis voor uitvoering
Vloeiender	Doorvragen (leerdoel)	Aandacht richten
Letten op inhoud	Vragen in goede volgorde stellen	Aandacht richten Bewustwording dat inhoud belangrijk is voor een goede uitvoering (<i>conceptualizer</i> spreekproces).
Uitspraak meer Spaans	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Lef hebben" (zie opmerking van Thomas in het interview in bijlage 21) 2. Je meer inleven in een Spanjaard 3. Luisteren naar de uitspraak van de docent en van anderen 4. Spaans accent oefenen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Risico's nemen 1. Inleven in anderen 2. Idee over hoe taalverweving werkt 3. Idee over hoe taalleren werkt
Meer doorvragen	Dingen in het Spaans te vragen als je het niet weet	Om hulp vragen (leerdoel)
Vlotter spreken	<ol style="list-style-type: none"> 1. Op meer verschillende manieren vragen 2. Meer vragen voorbereiden 3. Doorvragen 4. Oefenen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aandacht richten (leerdoel) 2. Plan van aanpak 3. Aandacht richten (leerdoel)

		4. Idee over hoe taalverwerving werkt
Minder vastlopen/stilvallen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tegenvoorstellen doen 2. Meer opschrijven 3. Meer improviseren 4. Beter luisteren/goed luisteren naar de vraag 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aandacht richten (hoe je houdt je een gesprek op gang). (leerdoel) 2. Creëren van structuur in output (cognitieve strategie) 3. Risico's nemen 4. Samenwerken met peers en bewustwording van het spreekproces.
Meer zelfverzekerd zijn	Eerst even de vraag bedenken en dan pas uitspreken	<p>Aandacht richten</p> <p>Bewustwording van spreekproces (eerst inhoud bedenken, dan formuleren)</p> <p>Omdat het slaat op meer zelfverzekerd zijn kan het ook een manier zijn voor de leerling zichzelf aan te moedigen.</p>
Strategie		Aantal categoriseringen
Metacognitief		
Aandacht richten		7
Plannen van kennis		4
Uitvinden hoe taalverwerving werkt		3
Bewustwording van spreekproces		3
Cognitief		
Creëren van structuur in output		1
Compensatie		
Om hulp vragen		1
Sociaal		
Samenwerken met peers		1
Affectief		
Je inleven in anderen		1
Risico's nemen		2

18.C. Tabel 3. De link tussen observeren en het leerproces volgens de eerste observant.

Hoe helpt observeren bij het verbeteren van spreken?	Categorisering (voor mogelijke categoriseringen bijleerstrategieën uit bijlage 15)
Als voorbeeld van hoe een gesprek kan verlopen. Door te luisteren.	Observeren functioneert hier als aandachtrichter(ofwel modeling)
Ik weet nu dat je je goed moet voorbereiden en geconcentreerd moet zijn.	Metacognitief: aandacht richten
Ik kan nu soorten vragen overnemen.	Modeling en aandacht richten Affectief: geruststellen Zie opmerking van Geertje in het interview in bijlage 21: "Door te observeren is het minder eng om het zelf te doen".
Fijn om een voorbeeld te hebben voor hoe het moet; ik weet nu welke vragen je kunt stellen als ik het even niet meer weet.	Modeling Metacognitie: aandacht richten
Je wordt bewust van fouten die je kunt maken: dat kun je dan voorkomen.	Metacognitie: zelfmonitoren
Ik kan mijn eigen tips gebruiken om mijn gesprek te verbeteren.	Metacognitie: zelfmonitoren
Je ziet waar nog op geoefend moet worden	Metacognitie: evalueren
Ik heb gezien dat je eerst moet nadenken en dan pas moet spreken	Metacognitief: aandacht richten
Nu weet ik waar ik op moet focussen bij mijn eigen spreken	Metacognitie: aandacht richten Metacognitie: zelfmonitoren
Nu weet ik hoe ik mijn mening kan geven	Metacognitie: aandachtrichten
Ik weet nu dat ik moet denken aan	Metacognitie: identificeren doel opdracht,

signaalwoorden. Ik weet nu dat ik op werkwoordsvormen moet letten en moet proberen door te vragen.	bepalen van leerdoelen en plannen van benodigde kennis.
---	---

18.D. Tabel 4. Wat de tweede observator opvalt tijdens het observeren enbijhorende categorisering.

Wat zien leerlingen tijdens het observeren (+/-)?	Categorisering (voor de mogelijke categorisering van de leerniveaus zie bijlage 15)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Je moet nuances aanbrengen (leerdoel) 2. Niet teveel stiltes laten vallen. 	Kenmerken van goede uitvoering: Taakkennis
<ol style="list-style-type: none"> 1. Je moet goed naar elkaar luisteren 2. Blijven doorgaan met spreken ook al is het soms lastig. 3. Eerste gesprek ging vloeiender door goede vragen stellen om gesprek gaande te houden. 	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
<ol style="list-style-type: none"> 1. Je moet goede vragen bedenken. 2. Je moet goed voorbereiden wat je wil zeggen. 	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
<ol style="list-style-type: none"> 1. Variëren in hoe je iets zegt (leerdoel) 2. Geen Nederlandse woorden gebruiken 	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
<ol style="list-style-type: none"> 1. Verschillende vragen stellen (leerdoel) 2. Niet teveel lachen 	Kenmerk van goede uitvoering: taakkennis
Tegenvoorstellen doen (leerdoel)	Kenmerk van goede uitvoering: taakkennis
<ol style="list-style-type: none"> 1. Je moet volledige zinnen gebruiken 2. Het verhaal moet logisch zijn 	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
<ol style="list-style-type: none"> 1. Goed doorvragen (leerdoel) 2. Onvoldoende voorbereiding 	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
De indefinido goed vervoegen: es → fue (leerdoel)	Inhoudelijk: grammatica Taakkennis (tijdens uitvoering)

18.E. Tabel 5. Leerstrategieën die worden aangedragen door de tweede observator.

Verbeterpunten die door de observator worden genoemd	Strategieën die door de observator worden genoemd	Categorisering
Je moet niet teveel stiltes laten vallen.	Makkelijkere zinnen maken	Boodschap vereenvoudigen
Je moet goed voorbereiden wat je wil zeggen.	Eerst nadenken over het antwoord.	Aandacht richten, bewustwording van spreekproces
Betere antwoorden formuleren	Het jezelf niet te moeilijk maken	Boodschap vereenvoudigen
Geen Nederlandse woorden gebruiken	Het jezelf niet te moeilijk maken	Boodschap vereenvoudigen
Geen Nederlandse woorden gebruiken	-	-
Minder Nederlands gebruiken	Vragen in het Spaans wat iets betekent Verschillende antwoorden oefenen	Om hulp vragen
Niet teveel lachen (meer concentratie)	-	-
Beter voorbereiden	-	-
Niet teveel Nederlands gebruiken	-	-
Tegenvoorstellen doen (leerdoel)	Beter voorbereiden van welke voorstellen je kunt doen	Aandacht richten, plannen benodigde kennis

Sneller een activiteit paraat hebben	Activiteiten op een rijtje zetten	Creëren van structuur van output
De indefinido goed vervoegen: es → fue (leerdoel)	Indefinido beter voorbereiden	Aandacht richten, plannen benodigde kennis
Je moet vlotter spreken	Woordenschat verbreden	Plannen benodigde kennis uitvinden hoe taalleren werkt
Je moet vloeiend blijven spreken	Blijven oefenen Werkwoordsvormen leren Doorvragen (leerdoel)	Uitvinden hoe taalleren werkt Plannen benodigde kennis Aandacht richten
Strategie	Aantal categorisering	
Metacognitief		
Aandacht richten	4	
Plannen van benodigde kennis	3	
Uitvinden hoe taalverwerving werkt	2	
Bewustwording van spreekproces	1	
Cognitief		
Creëren van structuur in output	1	
Compensatie		
Boodschap vereenvoudigen	3	
Om hulp vragen	1	

18.F. Tabel 6. De link tussen observeren en het leerproces volgens de tweede observator.

Hoe helpt observeren bij het verbeteren van spreken?	Categorisering (voor alle mogelijke categoriseringen van leerstrategieën zie bijlage 15)
Als voorbeeld x3	Modeling
Je ziet wat anderen minder goed doen, zodat je jezelf kunt verbeteren	Metacognitief: zelfmonitoren
Over hoe je kunt doorvragen: algemeen beginnen en dan gewoon steeds dieper er op ingaan	Modeling en aandacht richten op specifiek aspect van de opdracht
Gezien hoe je je kunt voorbereiden en vragen kunt stellen	Modeling inhoud en aandacht richten
Gezien hoe je meer kunt variëren	Modeling inhoud en aandacht richten
Ik heb nu voorbeelden van activiteiten	Modeling inhoud
Weten hoe je tegenvoorstellen kunt doen	Modeling en aandacht richten
Weten dat je in het Spaans door moet blijven spreken	Modeling
Ik zie wat anderen verkeerd doen	Evalueren
Inspiratie; ideeën voor wat je allemaal kunt zeggen bij je eigen gesprek	Modeling inhoud
Ik heb gezien waar het fout gaat en waar ik op moet letten	Evalueren en zelfmonitoren
Ik heb gezien dat ik de indefinido goed moet gebruiken	Modeling grammatica en aandacht richten

18.G. Tabel 7. Wat de derde observator opvalt tijdens het observeren.

Wat zien leerlingen tijdens het observeren (+/-)?	Categorisering (voor alle mogelijke categorisering voor leerniveaus zie bijlage 15)
Je moet goed op elkaar inspelen: vraag en antwoord	Kenmerken van goede uitvoering: taakkennis
Goede vragen stellen x2	Idem
Niet te langzaam praten met veel stiltes	Idem
Gedetailleerdheid/nuances in een gesprek	Idem
Originaliteit: niet standaard antwoorden	Idem
Je moet niet terugvallen op het Nederlands	Idem
Snelheid van gesprek/snel reageren op ander	Idem
Juist gebruiken van verleden tijd	Idem

18.H. Tabel 8. Leerstrategieën die worden aangedragen door de derde observator.

Verbeterpunten die door de observator worden genoemd	Strategieën die door de observator worden genoemd	Categorisering (voor alle mogelijke categorisering voor leerstrategieën zie bijlage 15)
Het moet wat sneller	Oefenen	Idee over hoe taalleren werkt
Het moet wat vloeiender	Betere vragen voorbereiden	Plannen van de benodigde kennis om de opdracht uit te voeren
Het moet vloeiender	Meerdere opties voorstellen	Aandacht richten (leerdoel)
Als je iets niet verstaat in het Spaans vragen (leerdoel)	De standaardzinnnetjes uit je hoofd leren (om iets te vragen in het Spaans)	Sociale strategie: om verduidelijking vragen (leerdoel)
Stilvallen als je iets niet weet	Toch proberen iets in het Spaans te zeggen als je het niet weet	Strategie is onduidelijk; kan op risico's nemen duiden (durven) Of van onderwerp veranderen Of Op fillers om het gesprek op gang te houden (sociaal)
Betere woordenschat	Meer woordjes leren	Idee over hoe taalleren werkt, maar tegelijkertijd ook plannen van benodigde kennis om opdracht uit te voeren
-	Beter vragen voorbereiden	Plannen van de benodigde kennis om de opdracht uit te voeren

In het Spaans vragen wat iets betekent (leerdoel)	-	-

18.I. Tabel 9. De tips die de derde observator meeneemt om een goed resultaat te halen voor een fictieve spreekopdracht voor punt.

Tips aan zichzelf	Categorisering (voor alle mogelijke categoriseringen voor leerstrategieën zie bijlage 15)
Zelfverzekerd zijn x2	Angst verminderen, jezelf moed inpraten
Proberen vlot door te spreken	-
Goed inspelen op de vrager	Samenwerken
Als gesprek vastloopt spontaan iets nieuws verzinnen: nieuw gespreksonderwerp verzinnen	Onderwerp van voorkeur uitzoeken
Goed voorbereiden x2	Bepalen van benodigde kennis voor de uitvoering
Veel nuances gebruiken (leerdoel)	Aandacht richten
Geen Nederlands gebruiken	Overkomen van beperkingen, maar hoe wordt niet gezegd.
Indefinido goed leren	Idee over hoe taalleren werkt
Gewoon praten	Zelfaanmoediging/risico's nemen
Toch proberen in het Spaans te zeggen als je iets niet weet.	Compensatie: maar hoe wordt niet gezegd.
Strategie	Aantal (uit tabel 8 en 9)
Metacognitief	
Aandacht richten	2
Plannen van benodigde kennis	3
Idee over hoe taalleren werkt	3
Compensatie	
Onderwerp van voorkeur uitzoeken	1
Sociaal	
Samenwerken	1
Om verduidelijking vragen	1
Affectief	
Zelfaanmoediging	3

Bijlage 19. Antwoorden van de afsluitende open vragenlijst

19.A. “Waar ben je het meest bewust van geworden na het drie keer observeren en peer feedback geven op het spreken van je groepsgenoten?”

- ✓ Drie leerlingen geven aan dat er bewust van zijn geworden dat ze minder goed spreken dan ze in eerste instantie dachten. Dit duidt er op dat de werkvorm leerlingen inzicht kan bieden in hun eigen leren; leerlingen worden gestimuleerd hun eigen leren te evalueren.
- ✓ Een leerling legt uit dat hij heeft ontdekt dat spreken toch wel moeilijk is, veel moeilijker dan lezen of schrijven, omdat je het allemaal uit je hoofd moet halen en je kunt niet lang nadenken. Deze opmerking duidt er op dat de leerling op metacognitief niveau is gaan nadenken, namelijk denken over leren spreken en wat daarbij komt kijken.
- ✓ Een leerling geeft aan dat uitspraak erg belangrijk is.
- ✓ Twee leerlingen geven aan dat de werkvorm activeert, omdat je steeds goed moet opletten bij feedback geven. Dit duidt er op dat de werkvorm activerend werkt en het feit dat dit de leerlingen zelf dit ook opvalt, geeft aan dat het leerrendement van de werkvorm groter kan zijn dan die van “normale” spreekoefeningen.
- ✓ Twee leerlingen geven aan dat ze nu beter hebben leren nadenken over het formuleren van zinnen.
- ✓ Een leerling geeft aan dat ze nu weet hoe je feedback geeft, wat duidt op affectief leren (samenwerken en je inleven in een ander) en/of cognitief leren (analyseren van wat goed en fout gaat).
- ✓ Een leerling geeft aan dat hij nu weet dat hij de grammatica beter moet behandelen en een leerling geeft aan dat hij moet werken aan een grotere moet en de verleden tijd beter moet leren. Deze twee observaties duiden op metacognitief leren, namelijk bewustwording van wat nodig is om het de volgende keer beter te doen.
- ✓ Een leerling geeft aan dat hij heeft gezien dat hij en zijn groepsgenoten al best veel Spaanse woorden kennen, wat ook duidt op metacognitief leren, namelijk evaluatie van eigen leren. Het feit dat hij/zij het niet alleen over zichzelf heeft, maar ook zijn groepsgenoten noemt geeft het sociale karakter weer van de werkvorm: samen leren.
- ✓ Tot slot zegt een leerling geeft aan dat hij bewust is geworden dat je je goed moet voorbereiden op spreekopdrachten. Deze leerling heeft ontdekt dat voorbereiden een belangrijk onderdeel van het kunnen uitvoeren van de taak en aangezien de voorbereiding vooral gericht is op leerdoelen, kan het zijn dat deze leerling ook bewuster is geworden van het belang van leerdoelen. Dit is ook metacognitief leren.

19.B. Antwoorden van de leerlingen op de vraag “Is het observeren van een minder goede uitvoering ook nuttig en waarom wel/niet?”:

- Je leert wat makkelijk fout kan gaan en dan kun je dat voorkomen.
- Als het niet goed gaat kan je zien wat er dan fout gaat en waarom.
- Je wordt bewuster van fouten.
- **Je kunt aangeven wat fout gaat en tips geven.**
- Ja, dan weet je hoe je het niet moet doen.
- Dan weet je waar je zelf ook op moet letten.
- Ja, je weet wat je zelf niet moet doen.
- Ja, dan zie jij hoe je het anders kan doen.
- Ja, want dan kun je zien hoe je het niet moet doen en daar tijdens het spreken extra aandacht aan besteden.
- Ja, je leert van fouten.

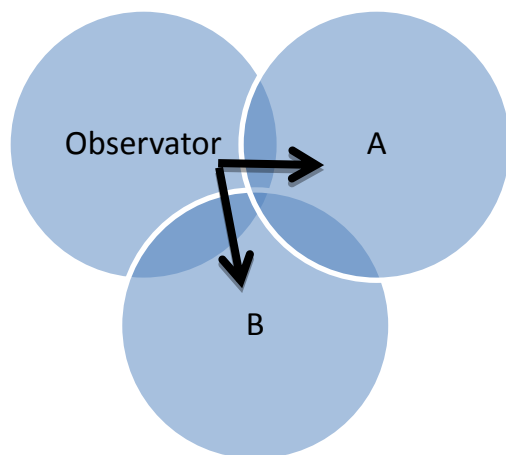
- Wel voor de mensen die het gesprek uitvoeren, voor jezelf niet echt.
- Ja, dan kun je zien wat er verkeerd gaat en waar je zelf ook de fout in kan gaan.

19.C. Antwoorden van leerlingen op de vraag “Waar let je vooral op bij het spreken zelf en waar let je vooral op bij het beoordelen?”:

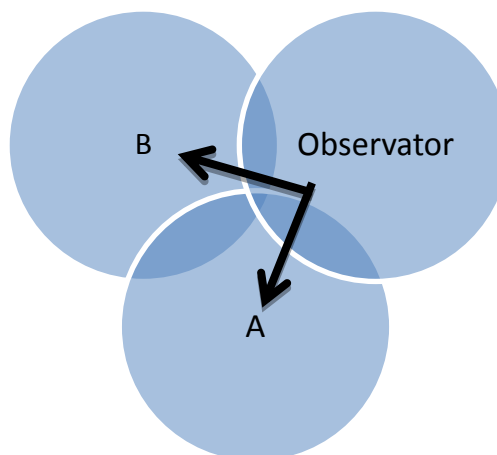
Waar let je vooral op bij het spreken?	Waar let je vooral op tijdens het observeren?
Formuleren	Wat er verkeerd gaat
Formuleren	Fouten die worden gemaakt: fouten herkennen
Woordgebruik	Fouten die anderen maken
Formuleren	Invullen van checkpoints om indruk van gesprek te krijgen
Formuleren	Wat ze goed doen en niet
Formuleren	Wat goed en minder goed gaat
Formuleren en uitspreken van zinnen	Of leerlingen goede vragen stellen
Grammatica	Of het duidelijk is en of het Spaans klinkt, minder grammatica
Grammatica	Je let minder op grammatica
Formuleren	Verloop van gesprek
Formuleren	Wat anderen goed/fout doen
Formuleren/woordgebruik	Hele gesprek: verhaallijn

19.D. Antwoorden van de leerling op de vraag: “Als je mag kiezen voor spreekoefeningen met of zonder observeren, waar kies je dan voor en waarom?”

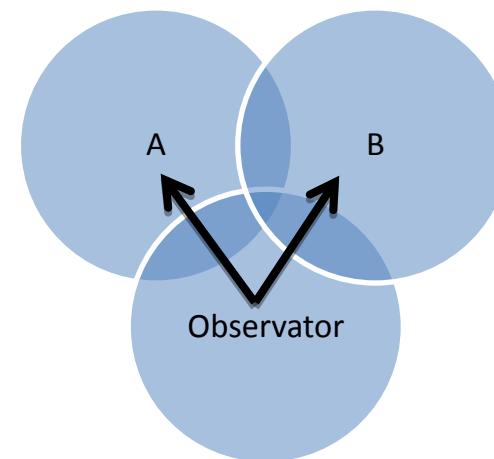
75% met observeren:	25% zonder observeren:
Je leert meer x3	Teveel x2
Leuk in groepjes	Liever met leraar, die geeft meer gevarieerd advies
Zo weet je wat beter kan x4	
Je krijgt rechtstreeks tips en verbeterpunten van leeftijdsgenoten die zelf ook kunnen leren van fouten	
Zo kun je iets leren van elkaar	
Dan kun je even goed luisteren	
Meer afwisseling	

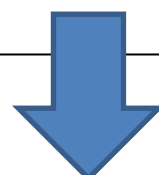
Ronde 1

Ronde 2

Ronde 3

20. Schematische weergave werkvorm

1. Er zijn drie rollen: 1 observator en 2 sprekers, A en B.
2. Bepaal de rollen waarmee je begint.
3. Let er op dat de observator na het observeren Rol A neemt, Rol A doordraait naar B, en B de observatorrol op zich neemt.
4. Aan het einde moet iedereen een keer geobserveerd hebben..
5. De sprekers voeren de spreekopdracht uit.
6. De observator observeert rol A en B, vult het bijhorende beoordelingsformulier in en geeft feedback.
7. Spreker A en B vullen tegelijkertijd hun rapport in over wat hij/zij heeft geleerd.
8. Daarna draai je door met de klok mee en herhaalt het bovenstaand proces zich tot iedereen heeft geobserveerd en is geobserveerd.
9. Ruim alles netjes op en zet de tafels terug.

Bijlage 21. Interview Thomas en Geertje woensdag 4 december 2013

Thomas is assertief en toont veel ef in de lessen Spaans.

“Ik zag dat als je niet je best doet om het een beetje goed uit te spreken dat dat heel raar overkomt. De uitspraak is heel belangrijk. Je wordt bewust dat het heel belangrijk is dat je logische dingen zegt. Toen ik observeerde werd er een hele domme vraag gesteld om het gesprek te beginnen. Ik dacht: “Daar begin je toch geen gesprek mee?!”

Geertje vindt spreken best moeilijk en is onzeker.

Docent: “Vind jij het fijn om eerst te kijken en dan te spreken?”

Geertje: “Ja, want dan heb je eerst een voorbeeld, dan is het wat minder eng om het zelf te doen en weet je wat voor soort vragen je kunt stellen.”

Geertje geeft ook aan: “Op een gegeven moment kwamen er minder stiltes en toen werden er meer spontane dingen gezegd om de stilte op te vullen. Ik dacht toen dat ik dat ook kon doen als ik aan de beurt was: proberen meer spontaan iets te zeggen.”

Als reactie op de vraag hoe je bij andere talen reflecteert op spreken:

Geertje: “Niet. We hebben alleen mondeling. Bij Frans bijvoorbeeld krijg je van tevoren de vragen die je kunt krijgen en die kun je allemaal precies voorbereiden.”

Docent: En jij Thomas?

“Ik heb het nog nóóit zo gehad dat je het doel weet enzo”.

Docent vraagt door: “En hoe helpt zo’n doel hebben dan bij het observeren?”

Thomas: “Nou, dan weet je beter wat van je verwacht wordt en dan kan je daar naartoe werken. Bijvoorbeeld met stiltes vallen en wat je dan doet.”

Docent: “Wat is de toegevoegde waarde van observeren van je klasgenoten? Vinden jullie dat je er meer van leert dan wat je normaal doet bij spreken?”

Thomas: “Ja, zeker!!”

Docent: “Wat leer je er dan meer van?”

Thomas: “Nou, ligt eraan: als het een goed gesprek is dan kun je daar de goede dingen uithalen en daar van leren. En als het een minder goed gesprek is dan leer je ook hoe het niet moet en hoe bepaalde dingen overkomen.”

Geertje: “Nou, dan zie je hoe je het ook kan doen en dat kan je dan overnemen.”